

กรอบการพัฒนากิจกรรมเชิงพื้นที่
อำเภอเกาะสมุย ปี ๒๕๖๙

สำนักงานเกษตรอำเภอเกาะสมุย
จังหวัดสุราษฎร์ธานี

คำนำ

อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นพื้นที่ที่มีลักษณะทางภูมิศาสตร์และเศรษฐกิจที่โดดเด่นและเป็นเอกลักษณ์ โดยเป็นแหล่งท่องเที่ยวระดับสากลที่ขับเคลื่อนด้วยอุตสาหกรรมบริการ ขณะเดียวกันภาคเกษตรกรรมดั้งเดิมยังคงเป็นรากฐานสำคัญในการรักษาความสมดุลของทรัพยากรธรรมชาติและวิถีชีวิตชุมชน อย่างไรก็ตาม ภายใต้ความเปลี่ยนแปลงของสภาวะเศรษฐกิจ สังคม และสภาพภูมิอากาศในปัจจุบัน การบริหารจัดการภาคเกษตรกรรมจึงจำเป็นต้องมีการวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ที่ชัดเจน เพื่อยกระดับจากเกษตรกรรมแบบดั้งเดิมสู่เกษตรมูลค่าสูงอย่างยั่งยืน

เอกสารฉบับนี้จัดทำขึ้นภายใต้ “กรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่ อำเภอเกาะสมุย ปี ๒๕๖๙” โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อรวบรวมข้อมูลพื้นฐานทางกายภาพ เศรษฐกิจ และสถิติการเกษตรในพื้นที่อย่างรอบด้าน สำหรับใช้เป็นฐานข้อมูลกลางในการกำหนดทิศทางและวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคเกษตรกรรมของอำเภอเกาะสมุยให้มีความชัดเจน สอดคล้องกับสภาพข้อเท็จจริงในแต่ละพื้นที่ และตอบสนองต่อความต้องการของเกษตรกรอย่างยั่งยืน ประโยชน์ของเอกสารฉบับนี้ มิได้เป็นเพียงการรวบรวมสถิติข้อมูลพืช ปศุสัตว์ และประมง เท่านั้น แต่ยังเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และผู้ที่เกี่ยวข้อง ในการนำไปใช้เป็นกรอบแนวทางเพื่อบูรณาการความร่วมมือในการส่งเสริมและสนับสนุนเกษตรกร ทั้งในด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตรประจำถิ่น และการสร้างความเชื่อมโยงระหว่างภาคเกษตรกรรมกับภาคการท่องเที่ยว อันจะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรและการเติบโตทางเศรษฐกิจของอำเภอเกาะสมุยอย่างมั่นคง

สำนักงานเกษตรอำเภอเกาะสมุย หวังเป็นอย่างยิ่งว่ากรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่ฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการภาคเกษตรกรรม และเป็นแนวทางสำคัญในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การเกษตรเชิงพื้นที่ให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อประโยชน์สูงสุดของพี่น้องเกษตรกรและประชาชนในอำเภอเกาะสมุยสืบไป

คณะผู้จัดทำ

สำนักงานเกษตรอำเภอเกาะสมุย

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	ค
สารบัญภาพ	ง
บทที่ ๑ ข้อมูลสภาพทั่วไป	๑
ข้อมูลด้านกายภาพ	
๑. ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง	๑
๑.๑ ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่	๑
๑.๒ อาณาเขต	๑
๑.๓ การแบ่งเขตการปกครอง	๒
๒. ลักษณะภูมิประเทศ	๓
๒.๑ สภาพพื้นที่ภูเขา ป่าไม้ ที่ราบสูง ที่ราบลุ่ม	๔
๒.๒ สภาพพื้นที่ ความลาดชัน	๔
๒.๓ กลุ่มชุดดิน	๕
๓. ลักษณะภูมิอากาศ	๘
๓.๑ ฤดูกาล	๙
๓.๒ ปริมาณน้ำฝนและอุณหภูมิต	๙
๔. เส้นทางคมนาคม	๙
๔.๑ เส้นทางคมนาคมระหว่างตำบล	๙
๔.๒ ถนนหลวงเชื่อมต่อระหว่างจังหวัดและอำเภอ	๑๐
๕. แหล่งน้ำและระบบชลประทาน	๑๑
๕.๑ แหล่งน้ำธรรมชาติ	๑๑
๕.๒ แหล่งน้ำที่สร้างขึ้นที่สำคัญ	๑๒
๖. การใช้ประโยชน์ที่ดิน	๑๒
ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ	๑๓
๑. ข้อมูลสินค้าเกษตรที่สำคัญ	๑๔
๒. สินค้าเอกลักษณ์ประจำถิ่น/สินค้า GI	๑๕
ข้อมูลด้านสังคม	๑๕
๑. ข้อมูลเกษตรกร/องค์กรเกษตรกร	๑๕
๑.๑ เกษตรกร	๑๖
๑.๒ องค์กรและสถาบันเกษตรกร	๑๘

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ ๒ การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของอำเภอ	๒๔
๑. ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่ของอำเภอ	๒๔
๑.๑ แหล่งน้ำหลัก	๒๔
๑.๒ พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม	๒๔
๑.๓ สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต	๒๖
๑.๔ ปฏิทินการเพาะปลูก	๒๗
๑.๕ ต้นทุนการผลิต	๒๗
๑.๖ สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด	๒๘
๑.๗ เกษตรกรและองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่	๒๙
๒. การวิเคราะห์ Supply chain	๓๐
บทที่ ๓ บทสรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่	๓๑
๑. แบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief) ของทุกโครงการ	๓๑
๒. สรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่	๓๒
บรรณานุกรม	

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๑	แสดงเขตการปกครอง	๒
๒	แสดงสรุปเขตการปกครอง	๒
๓	แสดงพื้นที่ป่าไม้	๔
๔	แสดงข้อมูลฤดูกาล	๙
๕	แสดงข้อมูลปริมาณน้ำฝน และอุณหภูมิเฉลี่ย ๕ ปี	๙
๖	แสดงข้อมูลบ่อบาดาล	๑๒
๗	แสดงข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดิน	๑๒
๘	แสดงข้อมูลด้านพืช	๑๔
๙	แสดงข้อมูลด้านปศุสัตว์	๑๔
๑๐	แสดงข้อมูลด้านประมง	๑๕
๑๑	แสดงจำนวนครัวเรือน และประชากร	๑๖
๑๒	แสดงจำนวนหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามอายุ	๑๖
๑๓	แสดงจำนวนลักษณะการประกอบอาชีพ	๑๖
๑๔	แสดงจำนวนลักษณะการถือครองที่ดิน	๑๗
๑๕	แสดงจำนวนประเภทเอกสารสิทธิ์	๑๗
๑๖	แสดงจำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกร	๑๘
๑๗	แสดงจำนวนผลิตภัณฑ์ที่ลงทะเบียน OTOP จำแนกตามผลิตภัณฑ์	๑๙
๑๘	แสดงข้อมูลกลุ่มวิสาหกิจชุมชน	๑๙
๑๙	แสดงข้อมูลกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มยุวเกษตรกร และกลุ่มส่งเสริมอาชีพ	๒๐
๒๐	แสดงข้อมูลกลุ่มเกษตรกร และสหกรณ์	๒๑
๒๑	แสดงจำนวนแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร	๒๑
๒๒	แสดงจำนวนอาสาสมัครเกษตร	๒๒
๒๓	แสดงข้อมูลปราชญ์ชาวบ้าน	๒๒
๒๔	แสดงข้อมูลศูนย์หลักและศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร	๒๓

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
๒๕	แสดงข้อมูลกลุ่มแปลงใหญ่	๒๓
๒๖	แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกทุเรียน	๒๔
๒๗	แสดงครัวเรือนเกษตรกร พื้นที่ปลูก และผลผลิตทุเรียน	๒๕
๒๘	แสดงพื้นที่ปลูกทุเรียนตามระดับชั้นความเหมาะสม	๒๖
๒๙	แสดงต้นทุนการผลิต	๒๗
๓๐	แสดงเกษตรต้นแบบของสินค้าในพื้นที่	๒๙
๓๑	แสดงองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่	๒๙
๓๒	แสดงการวิเคราะห์ Supply chain ของสินค้า ทุเรียน อำเภอเกาะสมุย	๓๐
๓๓	แสดงแบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief)	๓๑
๓๔	แสดงสรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่	๓๓

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
๑	แผนที่แสดงอาณาเขตติดต่ออำเภอ	๑
๒	แผนที่แสดงพื้นที่ป่าไม้อำเภอ	๔
๓	แผนที่แสดงความลาดชันอำเภอ	๔
๔	แผนที่แสดงกลุ่มชุดดินอำเภอ	๘
๕	แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินอำเภอ	๑๓
๖	แผนที่แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกทุเรียน	๒๔
๗	แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกทุเรียน (พื้นที่ปลูกจริง)	๒๕
๘	แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกทุเรียน ตามระดับชั้นความเหมาะสม	๒๖
๙	แสดงปฏิทินการเพาะปลูก	๒๗
๑๐	แสดงวิธีการตลาดอำเภอ	๒๘

บทที่ ๑ ข้อมูลสภาพทั่วไป

ข้อมูลกายภาพ

๑. ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง

๑.๑ ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่

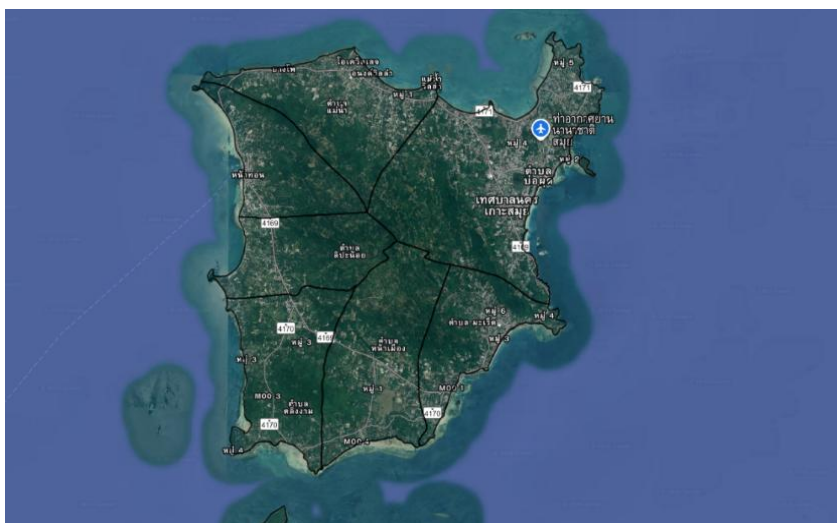
อำเภอเกาะสมุย เป็นอำเภอหนึ่งในจำนวน ๑๙ อำเภอ ของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ตั้งอยู่ในอ่าวไทย ฝั่งตะวันออก ห่างจากตัวจังหวัดสุราษฎร์ธานี ๘๔ กิโลเมตร ห่างจากผืนแผ่นดินใหญ่เขตอำเภอดอนสัก ๒๗ กิโลเมตร (หรือประมาณ ๑๔ ไมล์ทะเล) ห่างจากกรุงเทพมหานคร ๗๕๐ กิโลเมตร

๑.๒ อาณาเขต

อำเภอเกาะสมุย มีอาณาเขตติดต่อกับอำเภอและจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อ	ทะเล เขตอำเภอเกาะพะงัน
ทิศตะวันออก	ติดต่อ	ทะเล อ่าวไทย
ทิศใต้	ติดต่อ	ทะเล เขตอำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช
ทิศตะวันตก	ติดต่อ	ทะเล เขตอำเภอดอนสัก อำเภอกาญจนดิษฐ์ อำเภอไชยา อำเภอท่าฉาง และอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

แผนที่แสดงขอบเขตอำเภอเกาะสมุย
จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ภาพที่ ๑ แผนที่แสดงอาณาเขตติดต่ออำเภอ

(ที่มา : <https://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ.๒๕๖๘)

๑.๓ การแบ่งเขตการปกครอง

การบริหารราชการ แบ่งออกเป็น ๒ ส่วน ได้แก่

- การบริหารราชการส่วนภูมิภาค แบ่งเขตปกครองออกเป็น ๑ อำเภอ แบ่งเป็นจำนวน ๑ เทศบาล ๗ ตำบล ๓๙ หมู่บ้าน

- การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น แบ่งเขตการปกครองออกเป็น เทศบาลนครเกาะสมุย จำนวน ๑ แห่ง

ตารางที่ ๑ แสดงเขตการปกครอง

ตำบล	ตำบล อ่างทอง	ตำบล ลิปะน้อย	ตำบล ตลิ่งงาม	ตำบล หน้าเมือง	ตำบล มะเร็ต	ตำบล แม่น้ำ	ตำบล บ่อผุด
๑	หน้าทอน	ลิปะน้อย	สระเกษ	หัวเวียง	หัวถนน	แม่น้ำ	บ่อผุด
๒	ตะเกียน	ลิปะใหญ่	เกาะแตน	สวนทุเรียน	บ้านหาญ	เขาแพง	เกาะฟาน
๓	เกาะพลวย	หัวถนน	ตลิ่งงาม	ทะเล	บ้านทุ่ง	บ้านทุ่ง	บางรักษ์
๔	บางมะขาม	บางหมื่น	พังกา	แหลมสอ	ละไม	ดอนทราย	ปลายแหลม
๕	แหลมดิน	วัดประดู่	ท้องกรูด	ตะพ้อ	มะเร็ต	บ้านใต้	เฉวงใหญ่
๖	หินลาด					บางปอ	เฉวงน้อย

ที่มา : ที่ว่าการอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี พ.ศ.๒๕๖๘

ตารางที่ ๒ แสดงสรุปเขตการปกครอง

ตำบล	เนื้อที่ทั้งหมด (ไร่)	อบต	เทศบาล	จำนวน หมู่บ้าน	จำนวน บ้าน (ครัวเรือน)
อ่างทอง	๓๓,๓๘๔	-	เทศบาลนครเกาะสมุย	๖	๔๓๒
ลิปะน้อย	๑๕,๑๖๒	-	เทศบาลนครเกาะสมุย	๕	๓๒๒
ตลิ่งงาม	๒๔,๖๗๐	-	เทศบาลนครเกาะสมุย	๕	๒,๐๘๙
หน้าเมือง	๒๔,๔๘๔	-	เทศบาลนครเกาะสมุย	๕	๕๖๔
มะเร็ต	๑๔,๓๗๖	-	เทศบาลนครเกาะสมุย	๕	๒,๕๙๐
บ่อผุด	๓๙,๔๘๑	-	เทศบาลนครเกาะสมุย	๖	๕๔
แม่น้ำ	๒๐,๔๙๖	-	เทศบาลนครเกาะสมุย	๖	๔๕๗

ที่มา : <https://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ.๒๕๖๘

๒. ลักษณะภูมิประเทศ

๒.๑ สภาพพื้นที่ภูเขา ป่าไม้ ที่ราบสูง ที่ราบลุ่ม อ่างแอเกาะสมุย มีสภาพพื้นที่เป็น

๑. หาดทรายและสันทราย

ส่วนใหญ่เป็นแนวทางเขตยาวไปตามริมฝั่งทะเล เกิดเนื่องจากการกระทำของคลื่นหรือ กระแสน้ำทะเลพัดพาไปกองทับถมไว้ตามริมฝั่ง หรือขึ้นไปกองทับถมไว้บริเวณเหนือหาดทำให้เกิดเป็นสันทรายกอง เตี้ยๆ และแผ่กว้างออกไปพื้นที่ลักษณะที่มีเนื้อที่ประมาณ ๑๘.๓๙ ตารางกิโลเมตร (๑๑,๔๙๖ ไร่) หรือประมาณ ๗.๙๕ % ของพื้นที่เกาะทั้งหมด

๒. ที่ราบน้ำทะเลท่วมถึง

พบตามบริเวณที่เป็นส่วนปลายคลอง ลำธาร เป็นบริเวณที่น้ำทะเลท่วมถึงพืชพรรณที่ขึ้น ส่วนใหญ่เป็นพวกโกงกาง แสม ประมาณ ๐.๓๙ ตารางกิโลเมตร (๒๔๖ ไร่) หรือประมาณ ๐.๑๗ % ของพื้นที่เกาะ

๓. ที่ลุ่มต่ำมาก

พื้นที่ลุ่มต่ำมากแบบนี้เป็นแอ่งยาวอยู่ระหว่างสันทรายหรือบริเวณด้านหลังของท่าหาดทราย มี น้ำขังตลอดปี พืชพรรณที่ขึ้นได้แก่ หญ้าเสม็ด เป็นส่วนใหญ่ เนื้อที่ทั้งหมดประมาณ ๐.๓๐ ตารางกิโลเมตร (๓๑๒ ไร่ หรือ ๐.๒๒ %)

๔. ที่ราบต่ำ

เป็นบริเวณพื้นที่ซึ่งมีภูมิประเทศต่ำราบเรียบ มีความลาดชันไม่เกิน ๒ % บริเวณนี้มีน้ำขัง ๔ - ๕ เดือน อดีตใช้เป็นพื้นที่ทำนา ปัจจุบันมีพื้นที่ทำนาอยู่บ้างเพียงเล็กน้อย เนื้อที่นี้ประมาณ ๑๐๐ - ๒๐๐ ไร่ นอกนั้นเป็นพื้นที่นาร้าง ๖,๐๐๐ ไร่ หรือประมาณ ๔.๗๒ % ของพื้นที่ทั้งหมด

๕. ที่ดอน

บริเวณนี้เป็นพื้นที่สูง ได้แก่ สภาพภูมิประเทศต่างๆ เช่น บริเวณหุบเขาที่มีการทับถม เกิด จากน้ำพัดพาตะกอนมาทับถม ประมาณ ๒.๑๖ % ของพื้นที่ทั้งหมด

๖. บริเวณที่เป็นเขาและภูเขา

เขาที่มีความลาดชันเกิน ๘๐ % มีความสูงตั้งแต่ ๑๕๐ - ๖๐๐ เมตร ภูเขาที่มีความลาดชัน มากกว่า ๓๐ % มีความสูงตั้งแต่ ๖๐๐ เมตรขึ้นไป บริเวณพื้นที่แบบนี้ตั้งอยู่ใจกลางเกาะมีเนื้อที่ประมาณ ๖๑.๑๕ % เขาฟูใน ความสูง ๓๐๐ เมตร เขาตีนความสูง ๕๐๐ เมตร เขาใหญ่ความสูง ๖๓๕ เมตร เขาพลู เขาต่างความสูง ๑๗๒ เมตร เขาหัวจุกความสูง ๙๐ เมตร เขาตงนกความสูง ๒๑๓ เมตร เขาชัยใช้ความสูง ๒๐๑ เมตร เขาขวางความสูง ๔๑๐ เมตร เขาเล่าความสูง ๑๓๕ เมตร

ภาพที่ ๒ แผนที่แสดงพื้นที่ป่าไม้อำเภอ

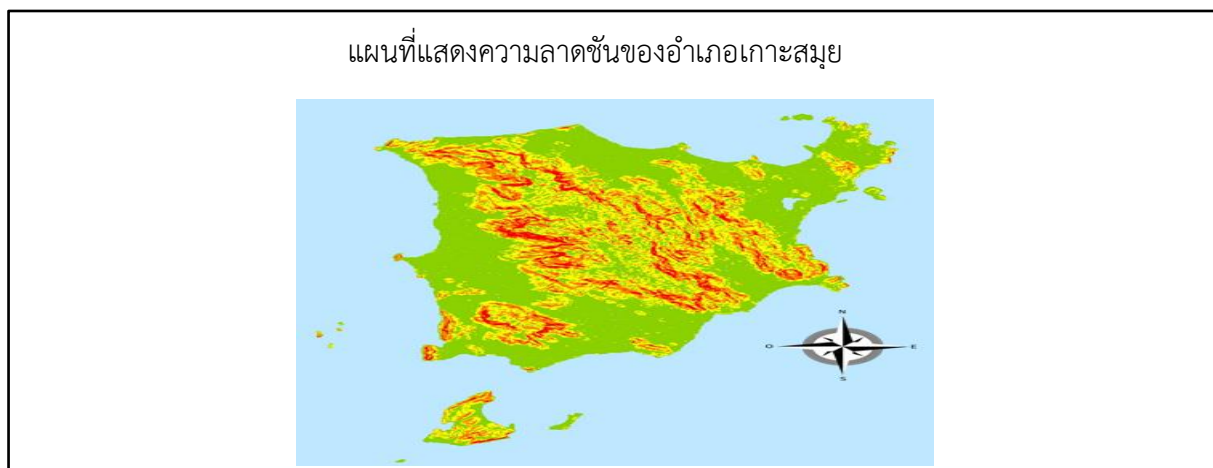
(ที่มา : <https://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ.๒๕๖๘)

ตารางที่ ๓ แสดงพื้นที่ป่าไม้

ตำบล	พื้นที่ทั้งหมด	พื้นที่ป่าไม้ (ไร่)	คิดเป็นร้อยละ
อ่าทอง	๓๓,๓๘๔	๔,๔๘๐.๖๙	๑๓.๔๒
ลิปะน้อย	๑๕,๑๖๒	๔,๘๙๕.๑๔	๓๒.๒๘
ตลิ่งงาม	๒๔,๖๗๐	๕,๔๕๓.๒๖	๒๒.๑๐
หน้าเมือง	๒๔,๔๘๔	๔,๖๓๔.๔๓	๑๘.๙๒
มะเร็ต	๑๔,๓๗๖	๒,๓๙๖.๓๖	๑๖.๖๖
บ่อผุด	๓๙,๔๘๑	๘,๒๒๑.๕๓	๒๐.๘๒
แม่น้ำ	๒๐,๔๙๖	๕,๕๓๖.๖๙	๒๗.๐๑
รวม	๑๗๒,๐๕๓ ไร่	๓๕,๖๑๘.๑	๒๐.๗๐

ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ. ๒๕๖๘

๒.๒ สภาพพื้นที่ ความลาดชัน

ภาพที่ ๓ แผนที่แสดงความลาดชันอำเภอ
(ที่มา : ที่ว่าการอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี, พ.ศ.๒๕๖๘)

๒.๓ ลักษณะดิน และกลุ่มชุดดิน

ดินในอำเภอเกาะสมุยมีกลุ่มชุดดินเหมาะสมกับการปลูกพืชจำนวน ๖ กลุ่มชุดดิน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๑) กลุ่มชุดดินที่ ๑๗

ชุดดิน : ชุดดินบุญทริก (Bt) ชุดดินสายบุรี (Bu) ชุดดินเขมราษฎร์ (Kmr) ชุดดินโคกเคียน (Ko) และชุดดินหล่มเก่า (Lk) ชุดดินสุโหงปาตี (Pi) ชุดดินปากคม (Pkm) ชุดดินร้อยเอ็ด (Re) ชุดดินเรณู (Rn) ชุดดินสงขลา (Sng) ชุดดินวิสัย (Vi) หรือดินคล้ายอื่นๆ ที่มีลักษณะและสมบัติจัดอยู่ในกลุ่มชุดดินนี้

ลักษณะเด่น : กลุ่มดินร่วนละเอียดลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำน้ำ ปฏิกิริยาดินเป็นกรดจัดมาก การระบายน้ำเร็วถึงค่อนข้างเร็ว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

ปัญหา : ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ บางพื้นที่ดินเป็นกรดจัดมาก ขาดแคลนน้ำนาน และน้ำท่วมขังในฤดูฝน ทำความเสียหายกับพืชที่ไม่ชอบน้ำ

แนวทางการจัดการเพื่อการเพาะปลูกพืชผักหรือไม้ผล : ยกร่องกว้าง ๖-๘ เมตร คูน้ำกว้าง ๑.๐-๑.๕ เมตร ลึก ๐.๕-๑.๐ เมตร และมีคันดินอัดแน่นล้อมรอบ ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๒-๓ ตัน/ไร่ ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ หรือชุดหลุมปลูกขนาด ๕๐x๕๐x๕๐ ซม. ปรับปรุงหลุมปลูกด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๒๐-๓๕ กิโลกรัม/หลุม ในช่วงเจริญเติบโต ก่อนเก็บผลผลิตและภายหลังเก็บผลผลิต มีการใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ เพื่อเพิ่มความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหารในดิน ควรมีการใช้วัสดุปุ๋ย ๒๐๐-๓๐๐ กิโลกรัม/ไร่ พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก

๒) กลุ่มชุดดินที่ ๓๔

ชุดดิน : ชุดดินฉลอง (Chl) ชุดดินฝั่งแดง (Fd) ชุดดินควนกาหลง (Kkl) ชุดดินคลองท่อม (Km) ชุดดินคลองนกระทุง (Knk) ชุดดินละหาน (Lh) ชุดดินนาท่าม (Ntm) ชุดดินท่าชะ (Te) หรือดินคล้ายอื่นๆ ที่มีลักษณะและสมบัติจัดอยู่ในกลุ่มชุดดินนี้

ลักษณะเด่น : กลุ่มดินร่วนละเอียดลึกถึงลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำน้ำหรือวัตถุต้นกำเนิดดินเนื้อหยาบ ปฏิกิริยาดินเป็นกรดจัด การระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

ปัญหา : เนื้อดินค่อนข้างเป็นทรายและดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ในบริเวณที่มีความลาดชันสูงจะมีปัญหาเกี่ยวกับชะล้างพังทลายของหน้าดิน

แนวทางการจัดการเพื่อการเพาะปลูกพืชผักหรือไม้ผล : ขุดหลุมปลูกขนาด ๕๐x๕๐x๕๐ ซม. ปรับปรุงหลุมปลูกด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๒๐-๓๕ กิโลกรัม/หลุม มีระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เช่น ปลูกพืชคลุมดิน มีวัสดุคลุมดิน ชั้นบันได คันดิน ทำแนวรั้วหญ้าแฝกหรือทำฐานเฉพาะต้น ในช่วงเจริญเติบโต ก่อนเก็บผลผลิตและภายหลังเก็บผลผลิต ใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ ตามชนิดพืชที่ปลูก พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก

๓) กลุ่มชุดดินที่ ๓๙

ชุดดิน : ชุดดินคอหงษ์ (Kh) ชุดดินนาทวี (Nat) ชุดดินสะเตา (Sd) ชุดดินทุ่งหว้า (Tg)หรือดินคล้ายอื่นๆ ที่มีลักษณะและสมบัติจัดอยู่ในกลุ่มชุดดินนี้

ลักษณะเด่น : กลุ่มดินร่วนหยาบถึงลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำน้ำหรือวัตถุต้นกำเนิดดินเนื้อหยาบ ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัด การระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

ปัญหา : เนื้อดินค่อนข้างเป็นทราย มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำและมีปัญหาเกี่ยวกับการชะล้างพังทลายของหน้าดินโดยเฉพาะบริเวณพื้นที่ที่มีความลาดชันสูง

แนวทางการจัดการเพื่อการเพาะปลูกพืชผักหรือไม้ผล : ขุดหลุมปลูกขนาด ๕๐x๕๐x๕๐ ซม. ปรับปรุงหลุมปลูกด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๒๐-๓๕ กิโลกรัม/หลุม มีระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เช่น ปลูกพืชคลุมดิน มีวัสดุคลุมดิน ปลูกพืชแซม ชั้นบันได คันดิน ทำแนวรั้วหญ้าแฝกหรือทำฐานเฉพาะต้น ในช่วงการเจริญเติบโต ก่อนเก็บผลผลิตและภายหลังเก็บผลผลิต ใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ ตามชนิดพืชที่ปลูก พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก

๔) กลุ่มชุดดินที่ ๔๑

ชุดดิน : ชุดดินบ้านไผ่ (Bpi) ชุดดินคำบง (Kg) ชุดดินมหาสารคาม (Msk)หรือดินคล้ายอื่นๆ ที่มีลักษณะและสมบัติจัดอยู่ในกลุ่มชุดดินนี้

ลักษณะเด่น : กลุ่มดินทรายหนาปานกลางที่เกิดจากตะกอนลำน้ำหรือตะกอนเนื้อหยาบที่บอบยุบชั้นดินที่มีเนื้อดินเป็นดินร่วนปนดินเหนียวหรือดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง ปฏิกริยาดินเป็นกรดเล็กน้อยถึงปานกลาง การระบายน้ำดีอยู่บนชั้นดินที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

ปัญหา : ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำมาก เนื้อดินบวมเป็นทรายจัด พืชที่ปลูกมีโอกาสเสี่ยงต่อการขาดแคลนน้ำได้ง่าย แต่ถ้ามีฝนตกมากดินชั้นบนจะแฉะและอาจเป็นอันตรายต่อพืชที่ปลูกบางชนิด บริเวณที่มีความลาดชันสูงจะเกิดการชะล้างพังทลายได้ง่าย

แนวทางการจัดการเพื่อการเพาะปลูกไม้ผล : ขุดหลุมปลูกขนาด ๗๕x๗๕x๗๕ ซม. ปรับปรุงหลุมปลูกด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๒๕-๕๐ กิโลกรัม/หลุม ทำร่องระบายน้ำระหว่างแถวปลูก เพื่อป้องกันน้ำขังบริเวณรากพืช ปลูกพืชคลุมดิน วัสดุคลุมดิน หรือปลูกพืชแซม ทำแนวรั้วหรือทำฐานหญ้าแฝกเฉพาะต้น พัฒนาแหล่งน้ำและระบบการให้น้ำในแปลงปลูก ในช่วงเจริญเติบโต ก่อนเก็บผลผลิตและภายหลังเก็บผลผลิต ใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ ตามชนิดพืชที่ปลูก พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก

๕) กลุ่มชุดดินที่ ๔๓

ชุดดิน : ชุดดินบาเจาะ (Bc) ชุดดินดงตะเคียน (Dt) ชุดดินหัวหิน (Hh) ชุดดินหลังสวน (Lan) ชุดดินไม้ขาว (Mik) ชุดดินพืथा (Py) ชุดดินระยอง (Ry) ชุดดินสตั๊หีบ (Sh)หรือดินคล้ายอื่นๆ ที่มีลักษณะและสมบัติจัดอยู่ในกลุ่มชุดดินนี้

ลักษณะเด่น : กลุ่มดินทรายลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำน้ำหรือสันทรายชายทะเล ปฏิกริยาดินเป็นกรดเล็กน้อยถึงเป็นด่าง การระบายน้ำค่อนข้างดีมาก ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

ปัญหา : เนื้อดินเป็นทรายจัด ทำให้มีความสามารถในการอุ้มน้ำได้น้อย พืชจะแสดงอาการขาดน้ำอยู่เสมอ นอกจากนี้ดินยังมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำมาก

แนวทางการจัดการเพื่อการเพาะปลูกไม้ผล : ขุดหลุมปลูกขนาด $๗๕ \times ๗๕ \times ๗๕$ ซม. ปรับปรุงหลุมปลูกด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๓๕-๕๐ กิโลกรัม/หลุม ปลูกพืชคลุมดิน มีวัสดุคลุมดิน ในช่วงเจริญเติบโต ก่อนเก็บผลผลิตและภายหลังเก็บผลผลิต ใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ ตามชนิดพืชที่ปลูก พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก

๖) กลุ่มชุดดินที่ ๖๒

ชุดดิน : พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน (SC : slope complex)

ลักษณะเด่น : พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อนที่มีความลาดชันมากกว่า ๓๕ เปอร์เซ็นต์ พื้นที่บริเวณนี้ยังไม่มีการศึกษา สำรวจและจำแนกดิน เนื่องจากสภาพพื้นที่ที่มีความลาดชันสูง ซึ่งถือว่ายากต่อการจัดการดูแลรักษาสำหรับการเกษตร

ปัญหา : มีความลาดชันสูงมาก ในพื้นที่ทำการเกษตรจะเกิดการชะล้างพังทลายสูญเสียหน้าดินอย่างรุนแรง ขาดแคลนน้ำและบางพื้นที่อาจพบชั้นหินพื้นหรือเศษหินกระจายอยู่บริเวณหน้าดิน

แนวทางการจัดการเพื่อการเพาะปลูก : ควรปล่อยให้เป็นป่าตามธรรมชาติ เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า แหล่งต้นน้ำลำธาร ในกรณีที่ต้องนำมาใช้ประโยชน์ทางการเกษตร จำเป็นต้องมีการศึกษาดินก่อน เพื่อให้ทราบถึงความเหมาะสมของดินสำหรับการปลูกพืช โดยมีการใช้ประโยชน์ที่ดินในเชิงอนุรักษ์หรือวนเกษตร ในบริเวณพื้นที่ที่เป็นดินลึกและสามารถพัฒนาแหล่งน้ำได้ มีระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เช่น ปลูกพืชคลุมดิน ทำแนวรั้วหญ้าแฝกและขุดหลุมปลูกเฉพาะต้น โดยไม่มีการทำลายไม้พื้นล่าง สำหรับในพื้นที่ที่ไม่มีศักยภาพทางการเกษตร ควรรักษาไว้ให้เป็นสวนป่า สร้างสวนป่าหรือใช้ปลูกไม้ใช้สอยโตเร็ว

๒๕๖๔	๒๐๙๐.๙๒	๕.๗๒	๑๗๕	พ.ย	๓๕	๒๗	๓๐
๒๕๖๕	๒๙๖๓.๗๔	๘.๑๑	๑๗๗	พ.ย	๓๕	๒๕	๒๙
๒๕๖๖	๑๓๖๗.๗๖	๓.๗๔	๑๐๕	พ.ย	๓๖	๒๖	๓๑
๒๕๖๗	๒๒๘๑.๒๖	๖.๒๕	๑๗๑	ธ.ค	๓๖	๒๕	๓๐
๒๕๖๘	๑๕๕๖.๙๙	๔.๒๖	๑๔๑	ก.พ	๓๕	๒๔	๒๙

ที่มา : <https://swocrf.rid.go.th>(กรมชลประทาน), พ.ศ.๒๕๖๘

๔. เส้นทางคมนาคม

๔.๑ เส้นทางคมนาคมระหว่างตำบล

อำเภอเกาะสมุย มีการเดินทางระหว่างตำบลและหมู่บ้าน โดยใช้เส้นทางในการเชื่อมต่อขนส่งผลผลิตทางการเกษตร ดังนี้

การคมนาคมทางบก เป็นเส้นทางคมนาคมภายในอำเภอเกาะสมุย

- ถนนทวิราษฎร์ภักดี หรือถนนทางหลวงหมายเลข ๔๑๖๙ เป็นถนนสายหลักหรือถนนรอบเกาะสภาพเป็นคอนกรีตกว้าง ๕ เมตร มีไหล่ทางข้างละ ๑ เมตร ระยะทาง ๕๒ กิโลเมตร
- ทางหลวงหมายเลข ๔๑๗๔ เป็นเส้นทางที่แยกจากถนนสายหลักบริเวณบ้านลิปะน้อยไปยังท่าเรือเฟอร์รี่เป็นถนนคอนกรีตระยะทางประมาณ ๔ กิโลเมตร
- ทางหลวงหมายเลข ๔๑๗๐ แยกจากถนนสายหลักบ้านสระเกศเลียบชายทะเลด้านตะวันตกเฉียงใต้ ผ่านบริเวณบ้านตลิ่งงาม บ้านพังกา บ้านท้องกรูด บ้านบางเกา จดถนนสายหลักบริเวณบ้านหัวถนนเป็นถนนคอนกรีต ระยะทางประมาณ ๑๖ กิโลเมตร
- ทางหลวงหมายเลข ๔๑๗๓ เป็นถนนเชื่อมถนนสายหลักกับทางหลวงหมายเลข ๔๑๗๐ บริเวณบ้านทุเรียนไปยังบ้านบางเกา เป็นคอนกรีตระยะทางประมาณ ๓ กิโลเมตร
- ทางหลวงหมายเลข ๔๑๗๑ แยกจากถนนสายหลักบริเวณบ้านบ่อผุด ผ่านสนามบิน พระใหญ่ อ่าวเชิงมนต์ เลียบชายฝั่งไปเชื่อมถนนสายหลักบริเวณหาดเฉวง เป็นถนนคอนกรีตระยะทางประมาณ ๑๔ กิโลเมตร
- นอกจากนี้ยังมีถนนซอยแยกภายในหมู่บ้านผ่านพื้นที่ทำการเกษตรบนภูเขาจะมีทั้งถนนคอนกรีตและถนนลูกรัง

๔.๒ ถนนหลวงเชื่อมต่อระหว่างจังหวัดและอำเภอ

การคมนาคมติดต่อระหว่างจังหวัดและอำเภอ สามารถเดินทางได้หลายเส้นทาง โดยมีรายละเอียด ดังนี้ การคมนาคมของอำเภอเกาะสมุย ในอดีตมีการเดินทางไปมาระหว่างอำเภอต่างๆ กับจังหวัดใกล้เคียงเป็นไปด้วยความยากลำบาก ทั้งนี้เนื่องจากอำเภอเกาะสมุยอยู่ห่างจากอำเภอดอนสัก ๒๗ กิโลเมตร และห่างจากตัวจังหวัดถึง ๘๔ กิโลเมตร การสัญจรไปมาโดยใช้เรือเพียงอย่างเดียว แต่ปัจจุบันเส้นทางคมนาคมได้พัฒนาให้สะดวกรวดเร็วมากขึ้น

การคมนาคมทางน้ำ

- โดยเรือยนต์กลางคืน รับส่งผู้โดยสารคืนละ ๑ เที่ยว ออกจากท่าเรือบ้านดอน อำเภอเมือง ถึงท่าเรืออำเภอเกาะสมุย และออกจากท่าเรือเกาะสมุย ถึงท่าเรือบ้านดอน อำเภอเมือง ใช้เวลาในการเดินทางประมาณ ๗ - ๘ ชั่วโมง
- เรือด่วน รับส่งผู้โดยสาร วันละ ๒ เที่ยว เดินทางไปกลับอำเภอเกาะสมุย ถึงอำเภอเมือง

- เรือเฟอร์รี่ ปัจจุบันมีการให้บริการรับส่งผู้โดยสาร และบรรทุกรถยนต์ข้ามฟาก มี ๒ บริษัท คือ บริษัท ราชานาเฟอร์รี่ และบริษัท ซีทรานเฟอร์รี่ ไปกลับระหว่างอำเภอเกาะสมุย และอำเภอดอนสักทุกๆ ๑ ชั่วโมง

การคมนาคมทางอากาศ

๑. โดยเครื่องบิน บริษัทบางกอกแอร์เวย์ มีเที่ยวบิน ดังนี้

• สมุย - กรุงเทพฯ	ให้บริการทุกวัน	
• สมุย - พัทยา	• สมุย - สิงคโปร์	• สมุย - ภูเก็ต
• สมุย - ลังกาวิ	• สมุย - เชียงใหม่	• สมุย - เมดาน
• สมุย - กระบี่	• สมุย - กัวลาลัมเปอร์	• สมุย - ฮองกง

๒. โดยเครื่องบิน บริษัทการบินไทย เดินทางระหว่างเกาะสมุย - กรุงเทพฯ วันละ ๒ เที่ยวบิน

๕. แหล่งน้ำและระบบชลประทาน

๕.๑ แหล่งน้ำธรรมชาติ (เช่น แม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึง)

ตำบลอ่างทอง มีลำน้ำที่สำคัญอยู่ ๒ สาย คือ

๑. ลำธารหินลาด มีน้ำไหลตลอดปี ลำธารหินลาดถูกนำมาใช้ประโยชน์ในการประปาและการเกษตรของเกษตรกรในหมู่ที่ ๑ - ๒ และหมู่ที่ ๓

๒. ลำธารตะเกียน มีน้ำไหลตลอดปี ส่วนลำธารตะเกียนพื้นที่ราบรับประโยชน์ หมู่ที่ ๔ - ๕ และไหลลงสู่ทะเล

ตำบลลิปะน้อย

๑. คลองลิปะน้อย พื้นที่ที่ได้รับประโยชน์จากคลองนี้ ได้แก่ หมู่ที่ ๑, ๓ และหมู่ที่ ๔ ตำบลลิปะน้อย

๒. คลองสระเกศ พื้นที่ที่ได้รับประโยชน์จากคลองสายนี้ คือ หมู่ที่ ๕ ตำบลลิปะน้อย

๓. น้ำตกลาดวานร พื้นที่ที่ได้รับประโยชน์ ได้แก่ หมู่ที่ ๑, ๔ ตำบลลิปะน้อย

ตำบลตลิ่งงาม

๑. คลองสระเกศ พื้นที่ที่ได้รับประโยชน์จากคลองสายนี้ คือ หมู่ที่ ๑ ตำบลตลิ่งงาม

ตำบลมะเร็ต แหล่งน้ำธรรมชาติมี ๓ แห่ง ได้แก่

๑. คลองละไม มีต้นกำเนิดจากเขาใหญ่และเขาพลู ไหลมารวมกันบริเวณหุบเขาผ่านหมู่ที่ ๖ และหมู่ที่ ๓ และไหลลงสู่ทะเลบริเวณหมู่ที่ ๔ ราษฎรใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำนี้เพื่อการทำสวนไม้ผล

๒. คลองน้ำจืด มีต้นกำเนิดจากเขาพลูไหลผ่านสวนมะพร้าว สวนผลไม้ บริเวณบ้านหัวถนน หมู่ที่ ๑ ไหลลงสู่ทะเลบริเวณบ้านหัวถนนเช่นกัน ราษฎรที่ได้รับประโยชน์ คือ หมู่ที่ ๑ ตำบลมะเร็ต

๓. คลองท่าเร็ต มีต้นกำเนิดจากบริเวณเขาใหญ่ ผ่านหมู่ที่ ๕ และหมู่ที่ ๒ ตำบลมะเร็ต แล้วไหลลงสู่ทะเล

ตำบลหน้าเมือง แหล่งน้ำเพื่อการเกษตรในตำบลนี้มี ๒ แห่ง คือ

๑. คลองสียา มีต้นน้ำจากเขาใหญ่ผ่านหมู่ที่ ๑, ๒ ตำบลหน้าเมือง และแยกเป็นคลองซอยผ่านทุ่งนา หมู่ที่ ๓ และหมู่ที่ ๕ แล้วไหลลงสู่ทะเลในเขตหมู่ที่ ๓ แหล่งน้ำดังกล่าวจะขุดแห้งเป็นบางช่วงในฤดูแล้ง

๒. คลองท่าเร็ต มีต้นกำเนิดจากเขาใหญ่ ไหลผ่านบ้านตะพ้อ หมู่ที่ ๓ ไปบรรจบกับคลองสียา ไหลลงสู่ทะเลหมู่ที่ ๓ ซึ่งจะมีน้ำเฉพาะหน้าฝนเท่านั้น

ตำบลบ่อผุด ตามสภาพพื้นที่ของตำบลบ่อผุด ส่วนใหญ่เป็นที่ราบสูง เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ตำบลนี้ไม่มีต้นน้ำลำคลองที่จะนำมาใช้เพื่อการเกษตรได้ การทำการเกษตรในช่วงฤดูแล้งเกษตรกรใช้น้ำจากการขุดเจาะบ่อบาดาลหรือบ่อน้ำตื้นมีปริมาณน้ำประมาณ ๒๐ - ๑๐๐ แกลลอน/นาที่ โดยทั่วไปน้ำจะมีคุณภาพดี

ตำบลแม่น้ำ มีแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร มีดังนี้

๑. คลองวัดทะเล พื้นที่ได้รับประโยชน์ ได้แก่ หมู่ที่ ๑, ๒ ตำบลแม่น้ำ
๒. คลองตลาดแม่น้ำ พื้นที่ได้รับประโยชน์ ได้แก่ หมู่ที่ ๑, ๒, ๓ ตำบลแม่น้ำ

- แหล่งน้ำชลประทาน

๑. ฝ่ายคลองน้ำจืด สร้างขึ้นบริเวณเขาพลู หมู่ที่ ๑ วางท่อส่งน้ำผ่านสวนมะพร้าวความยาวประมาณ ๒ กิโลเมตร ไปสิ้นสุดบริเวณตลาดหัวถนนหมู่ที่ ๑ ราษฎรส่วนใหญ่ใช้น้ำเพื่อบริโภคและอุปโภค

๒. เขื่อนท่าสก มีต้นกำเนิดบริเวณเขาใหญ่ ไหลลงมาตามร่องเขาคดเคี้ยวผ่านพื้นที่ราบ กำเนิดเป็นลำคลองไหลผ่านสวนมะพร้าวและสวนไม้ผล ไหลลงสู่ทะเลบริเวณหมู่ที่ ๓ และหมู่ที่ ๔ ส่วนใหญ่ใช้น้ำในการผลิตทางการเกษตร

๓. ฝ่ายวังเสาะง สร้างขึ้นบริเวณหมู่ที่ ๕ ตำบลมะเร็ด วางท่อส่งน้ำผ่านสวนผลไม้ สวนมะพร้าว และผ่านทุ่งนา แยกไปยังหมู่ที่ ๒ ตำบลมะเร็ด ซึ่งราษฎรส่วนใหญ่ใช้น้ำจากแหล่งนี้เพื่อการเกษตร

- คลองที่สำคัญที่มีโครงการชลประทานของตำบลอ่างทอง มี ๒ สาย คือ

๑. คลองลิปะใหญ่ (ลำธารลิปะใหญ่) เป็นคลองที่ไหลจากตอนกลางของตัวเกาะลงสู่ทะเลด้านตะวันตก บริเวณรอยต่อของหมู่ที่ ๑ และหมู่ที่ ๓ ตำบลอ่างทอง น้ำไหลผ่านหุบเขาเป็นทางยาว ปัจจุบันมีฝายเก็บน้ำ เพื่อการประปาสูงประมาณ ๑.๒๐ เมตร ยาวประมาณ ๑๕ เมตร

๒. ลำคลองบ้านตะเกียน ตั้งอยู่บริเวณหมู่ที่ ๔ ตำบลอ่างทอง มีฝายขนาดเล็กส่งน้ำด้วยท่อเหล็กเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ ๘ นิ้ว จ่ายน้ำให้ราษฎรบริเวณหมู่ที่ ๔ ได้ใช้ในการเกษตรและอื่น ๆ

๕.๒ แหล่งน้ำที่สร้างขึ้นที่สำคัญ

(๑) บ่อบาดาล

ตารางที่ ๖ แสดงข้อมูลบ่อบาดาล

ที่	ตำบล	ด้านการเกษตร (บ่อ)	ด้านอุปโภค - บริโภค (บ่อ)	รวม (บ่อ)
๑	อ่างทอง	๑๖	-	๑๖
๒	ลิปะน้อย	๗	-	๗
๓	ตลิ่งงาม	๑๖	-	๑๖
๔	หน้าเมือง	๑๘	-	๑๘
๕	มะเร็ด	๑๒	-	๑๒
๖	บ่อผุด	๒๔	-	๒๔
๗	แม่น้ำ	๐	-	๐

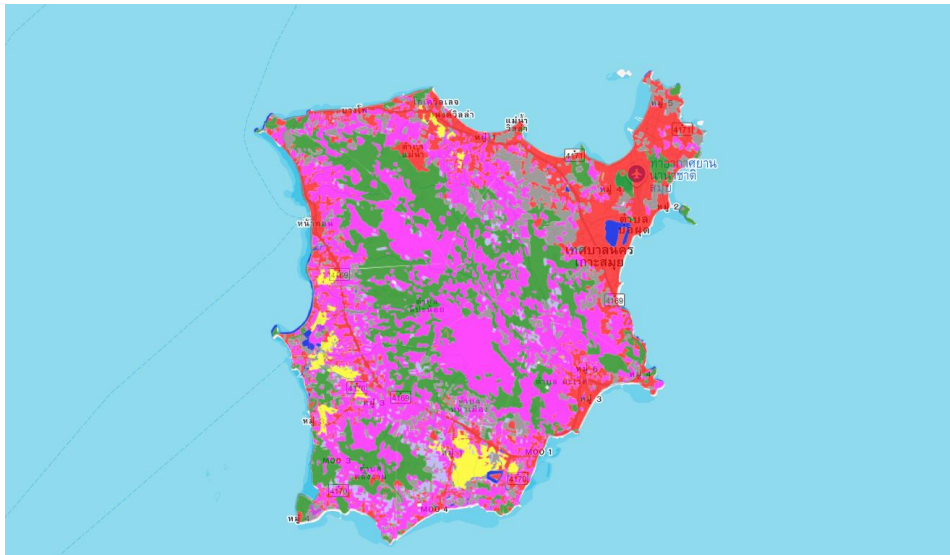
ที่มา : กรมทรัพยากรน้ำบาดาล, พ.ศ.๒๕๖๘

๖. การใช้ประโยชน์ที่ดิน

ตารางที่ ๗ แสดงข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดิน

ประเภท	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
พื้นที่ป่า	๕๗,๕๕๓	๓๓.๔๕
พืชไร่	๒	๐.๐๐๑
ไม้ยืนต้น	๔,๕๑๔	๒.๖๒
ไม้ผล	๕๗,๐๐๒	๓๓.๑๓
พืชสวน	๑๐๗	๐.๐๖
พื้นที่นา	๓,๖๕๑	๒.๑๒
พื้นที่น้ำ	๐	๐
สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	๓	๐.๐๐๑
ทุ่งหญ้าและโรงเลี้ยงสัตว์	๑๕	๐.๐๐๘
พื้นที่กลุ่ม	๑๙๖	๐.๑๑
พื้นที่น้ำ	๒,๘๖๔	๑.๖๖
พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	๒๙,๔๕๗	๑๗.๑๒
พื้นที่เบ็ดเตล็ด	๑๖,๖๘๘	๙.๖๙
รวม	๑๗๒,๐๕๒	๑๐๐

แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน อำเภอกาญจนบุรี

ภาพที่ ๕ แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินอำเภอกาญจนบุรี

(ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ.๒๕๖๘)

ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

๑. ข้อมูลสินค้าเกษตรที่สำคัญ

ประชากรอำเภอเกาะสมุย ประชากรมีอาชีพหลักคือ เกษตรกรรม มีพื้นที่การเกษตรจำนวน ๓๑,๖๒๓ ไร่ (ร้อยละ ๑๘.๓๗ ของพื้นที่อำเภอ) โดยอยู่พื้นที่ในเขตชลประทานร้อยละ ๐

ตารางที่ ๘ แสดงข้อมูลด้านพืช

ตำบล	พื้นที่ทั้งหมด (ไร่)	พื้นที่ทางการเกษตร (ไร่)							
		ข้าว (ไร่)	อ้อย โรงงาน (ไร่)	มัน สำปะหลัง (ไร่)	ยางพารา (ไร่)	ไม้ผล (ไร่)	มะพร้าว (ไร่)	พืชอื่นๆ (ไร่)	รวมพื้นที่การเกษตรทั้งหมด (ไร่)
อ่างทอง	๓๓,๓๘๔	-	-	-	๕๘๗	๑๒๐	๒,๘๔๕	๓๕๐	๓,๙๐๒
ลิปะน้อย	๑๕,๑๖๒	-	-	-	๘๓	๒๑๐	๓,๗๕๖	๑๕๐	๔,๑๙๙
ตลิ่งงาม	๒๔,๖๗๐	-	-	-	๔๒๔	๔๕๐	๔,๒๕๗	๕๘๐	๗,๒๑๑
หน้าเมือง	๒๔,๔๘๔	-	-	-	๖๓๐	๓๘๐	๔,๐๖๘	๔๒๐	๕,๔๙๘
มะเร็ต	๑๔,๓๗๖	-	-	-	๒๐๕	๑๕๐	๔,๑๑๑	๑๒๐	๔,๕๘๖
บ่อผุด	๓๙,๔๘๑	-	-	-	๑๓	๕๐	๓,๔๓๒	๘๐	๔,๐๗๕
แม่น้ำ	๒๐,๔๙๖	-	-	-	๒๗๐	๓๐๐	๖,๐๐๒	๒๒๐	๖,๗๙๒
พื้นที่รวม	๑๗๒,๐๕๓	-	-	-	๒,๒๑๒	๑,๖๖๐	๒๘,๔๗๑	๑,๙๒๐	๓๑,๒๖๓

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอเกาะสมุย, พ.ศ.๒๕๖๘

ตารางที่ ๙ แสดงข้อมูลด้านปศุสัตว์

ตำบล	เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์รวม (ราย)	โคเนื้อ (ตัว)	โคนม (ตัว)	กระบือ (ตัว)	สุกร (ตัว)	ไก่ (ตัว)	เป็ด (ตัว)	แพะ (ตัว)	แกะ (ตัว)
อ่างทอง	๑๕	๒๘	-	-	๑๒	๔๕๐	๘๐	๑๕	-
ลิปะน้อย	๒๒	๔๕	-	๔	๘	๖๒๐	๑๒๐	๓๒	-
ตลิ่งงาม	๔๕	๑๑๒	-	๑๘	๒๕	๑,๒๐๐	๒๕๐	๘๕	๖
หน้าเมือง	๓๘	๘๕	-	๑๒	๑๕	๙๘๐	๑๘๐	๖๐	-
มะเร็ต	๑๒	๑๘	-	-	-	๓๕๐	๔๕	๑๐	-
บ่อผุด	๘	๑๐	-	-	-	๒๘๐	๓๐	๕	-
แม่น้ำ	๒๐	๓๕	-	๒	๑๐	๕๕๐	๙๕	๒๔	-
รวมทั้งหมด	๑๖๐	๓๓๓	-	๓๖	๗๐	๔,๔๓๐	๘๐๐	๒๓๑	๖

ที่มา : สำนักงานปศุสัตว์อำเภอเกาะสมุย, พ.ศ.๒๕๖๘

ตารางที่ ๑๐ แสดงข้อมูลด้านประมง แสดงจำนวนผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

ตำบล	เกษตรกรรวม (ราย)	กุ้งทะเล	กุ้งน้ำจืด	ปลาทะเล	ปลาน้ำจืด	สัตว์น้ำสวยงาม	สัตว์น้ำอื่น ๆ
อ่างทอง	๕	-	-	๒	๓	-	-
ลึปะน้อย	๘	-	-	๓	๕	-	-
ตลิ่งงาม	๑๒	-	-	๕	๗	-	-
หน้าเมือง	๑๐	-	-	-	๑๐	-	-
มะเร็ด	๔	-	-	๑	๓	-	-
บ่อผุด	๓	-	-	-	๓	-	-
แม่น้ำ	๖	-	-	๒	๔	-	-
รวมทั้งหมด	๔๘	-	-	๑๓	๓๕	-	-

ที่มา : สำนักงานประมงอำเภอเกาะสมุย, พ.ศ.๒๕๖๘

๒. สินค้าเอกลักษณ์ประจำถิ่น/สินค้า GI

นางสาวอำเภอกะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีอายุโดยประมาณอยู่ระหว่าง ๗๕ - ๑๐๐ ปี ลักษณะเด่นคือ ลูกใหญ่ กลม เนื้อใสเหมือนแก้ว มีสีชมพูอ่อน มีรสหวานอมเปรี้ยวเล็กน้อย และมีกลิ่นหอม ปัจจุบันจำนวนพื้นที่ปลูกในอำเภอกะสมุยมี ๔๔๗ ไร่ ปริมาณผลผลิต ๒๕๐ กิโลกรัม / ไร่ ปลูกมากในพื้นที่ของหมู่บ้านลิปะใหญ่ บริเวณโดยรอบน้ำตกหินลาด หมู่ที่ ๓ ตำบลอ่างทอง จึงมีชื่อเรียกอีกชื่อหนึ่งว่านางสาวหอมลิปะใหญ่ ถึงแม้จะมีเอกลักษณ์และชื่อเสียง แต่ในปัจจุบันพื้นที่การปลูกนางสาวลดลงอย่างมาก และมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง สาเหตุจากผลผลิตของนางสาวเมื่อสุก จะสุกพร้อมกัน การขนส่งกระทบเทือนเสียหายได้ง่าย จึงนิยมนำมาวางจำหน่ายหน้าสวนของตนเองและตลาดในท้องถิ่น ซึ่งวางจำหน่ายได้ไม่นานผิวนางสาวจะมีสีคล้ำ หลุดร่วงง่ายทำให้ไม่น่าซื้อ โดยนางสาวกะสมุยราคากิโลกรัมละ ๘๐ บาท ขณะที่นางสาวที่อื่น ราคากิโลกรัมละ ๓๐ บาท

ข้อมูลด้านสังคม

๑. ข้อมูลเกษตรกร/องค์กรเกษตรกร

๑.๑ เกษตรกร

๑) ครุฑเรือนและประชากร

อำเภอกะสมุยมีครุฑเรือนเกษตรกร จำนวน ๓,๐๖๕ ครุฑเรือน โดยมีหัวหน้าครุฑเรือนเกษตรกร อายุ ๖๕ ปี ขึ้นไป จำนวน ๘๙๔ ครุฑเรือน คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๖๖ รองลงมาอายุระหว่าง ๕๖ - ๖๕ ปี จำนวน ๘๖๒ ครุฑเรือน คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๕๖ รองลงมาอายุระหว่าง ๔๖ - ๕๕ ปีขึ้นไป จำนวน ๗๐๒ ครุฑเรือน คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๐๗ รองลงมาอายุระหว่าง ๓๖ - ๔๕ ปี จำนวน ๓๔๗ ครุฑเรือน คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๙๐ รองลงมาอายุระหว่าง ๒๖ - ๓๕ ปี จำนวน ๑๐๔ ครุฑเรือน คิดเป็นร้อยละ ๓.๕๗ และอายุระหว่าง ๑๘ - ๒๕ ปี จำนวน ๗ ครุฑเรือน คิดเป็นร้อยละ ๐.๒๔ ตามลำดับ

ตารางที่ ๑๑ แสดงจำนวนครัวเรือน และประชากร

ที่	ตำบล	ครัวเรือนทั้งหมด	ครัวเรือน เกษตรกร	ประชากร		
				ชาย	หญิง	รวม
๑	อ่างทอง	๑๒,๒๑๗	๔๑๒	๕,๕๐๒	๕,๗๔๕	๑๑,๒๔๗
๒	ลิปะน้อย	๒,๐๕๘	๒๙๑	๒,๕๒๕	๒,๗๙๓	๕,๓๑๘
๓	ตลิ่งงาม	๑,๙๖๕	๓๕๕	๒,๖๕๐	๒,๘๑๘	๕,๔๖๘
๔	หน้าเมือง	๓,๓๖๓	๓๙๔	๒,๗๕๒	๒,๙๓๓	๕,๖๘๕
๕	มะเร็ต	๘,๓๐๓	๔๗๘	๔,๒๐๙	๔,๗๗๒	๘,๙๘๑
๖	บ่อผุด	๒๑,๓๙๒	๕๒๗	๙,๙๓๘	๑๐,๗๒๔	๒๐,๖๖๒
๗	แม่น้ำ	๘,๖๓๓	๔๕๙	๔,๗๘๕	๕,๓๐๒	๑๐,๐๘๗
รวม		๕๗,๙๓๑	๒,๙๑๖	๓๒,๓๖๑	๓๕,๐๘๗	๖๗,๔๔๘

ที่มา : สำนักทะเบียนอำเภอเกาะสมุย,พ.ศ.๒๕๖๘

๒) หัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรจำแนกตามอายุ

ตารางที่ ๑๒ แสดงจำนวนหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามอายุ

ช่วงอายุ (ปี)	ครัวเรือน	ร้อยละ
๖๕ ปีขึ้นไป	๘๙๔	๓๐.๖๖
๕๖ - ๖๕ ปี	๘๖๒	๒๙.๕๖
๔๖ - ๕๕ ปี	๗๐๒	๒๔.๐๗
๓๖ - ๔๕ ปี	๓๔๗	๑๑.๙๐
๒๖ - ๓๕ ปี	๑๐๔	๓.๕๗
๑๘ - ๒๕ ปี	๗	๐.๒๔
รวม	๒,๙๑๖	๑๐๐

ที่มา : Farmer Map ระบบทะเบียนเกษตรกร, ๒๕๖๘

๓) ลักษณะการประกอบอาชีพ

อำเภอเกาะสมุย มีเกษตรกรที่ประกอบอาชีพหลักส่วนใหญ่เป็นการประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก จำนวน ๑,๖๓๔ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๕๖.๐๔ และประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นรอง จำนวน ๑,๒๘๒ คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๙๖

ตารางที่ ๑๓ แสดงจำนวนลักษณะการประกอบอาชีพ

ลักษณะการประกอบอาชีพ	ครัวเรือน	ร้อยละ
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก	๑,๖๓๔	๕๖.๐๔
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นรอง	๑,๒๘๒	๔๓.๙๖
รวม	๒,๙๑๖	๑๐๐

ที่มา : Farmer Map ระบบทะเบียนเกษตรกร, ๒๕๖๘.

๔) ลักษณะการถือครองที่ดิน

ลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกรอำเภอเกาะสมุย ส่วนใหญ่เกษตรกรเป็นเจ้าของเอง จำนวน ๘๘๐ ครัวเรือน เนื้อที่ ๕,๙๘๒ ไร่ รองลงมาคืออื่น ๆ (ที่สาธารณประโยชน์, ทำฟรี) จำนวน ๘๘๗๒ ครัวเรือน เนื้อที่ ๑๐,๓๓๗ ไร่ และเช่า จำนวน ๗ ครัวเรือน เนื้อที่ ๑๐๗ ไร่ ตามลำดับ

ตารางที่ ๑๓ แสดงจำนวนลักษณะการถือครองที่ดิน

ลักษณะการถือครอง	ครัวเรือน	ร้อยละ
เกษตรกรเป็นเจ้าของ	๘๘๘	๕,๙๘๒
อื่นๆ (ที่สาธารณประโยชน์, ทำฟรี)	๘๗๒	๑๐๗
เช่า	๗	๑๐,๓๓๗
รวม	๑,๗๖๗	๑๖,๔๒๖

ที่มา : Farmer Map ระบบทะเบียนเกษตรกร, ๒๕๖๘.

๕) ประเภทเอกสารสิทธิ์ (เฉพาะเกษตรกรเป็นเจ้าของ)

ตารางที่ ๑๔ แสดงจำนวนประเภทเอกสารสิทธิ์

ประเภทเอกสารสิทธิ์ (ครัวเรือน)				รวม
โฉนด/น.ส.ทุกประเภท	ส.ป.ก. ทุกประเภท	หนังสือรับรองของหน่วยงาน	ไม่มีเอกสารสิทธิ์	
๘๒๖	๐	๐	๙๕	๘๘๐

ที่มา : Farmer Map ระบบทะเบียนเกษตรกร, ๒๕๖๘.

๖) รายได้ รายจ่ายของครัวเรือนเกษตรกร

รายได้ของประชากรอำเภอเกาะสมุยในภาคการเกษตร โดยเฉลี่ยมีรายได้ครัวเรือนละ ๓๗,๖๒๘ - ๓๖๐,๕๑๔ บาท ส่วนใหญ่เป็นรายได้จากการขายผลผลิต เช่น ทุเรียน ไม้ผลอื่นๆ มะพร้าว พืชไร่ พืชผัก และเลี้ยงสัตว์ รายได้นอกภาคการเกษตรได้จากการรับจ้างหรือการประกอบอาชีพด้านการบริการแก่นักท่องเที่ยว เช่น ค่าเช่าที่พัก ขายอาหาร ขายของชำ รถเช่า และอื่นๆ ถือเป็นรายได้เสริมแต่บางรายมีรายได้เสริมนอกภาคเกษตรมากกว่ารายได้ภาคเกษตร ขึ้นอยู่กับสถานที่ประกอบอาชีพ นอกภาคการเกษตรนั้นๆ

ส่วนรายจ่ายขึ้นอยู่กับสภาพภายในครอบครัว เช่น ค่าสาธารณูปโภค ค่าอุปโภคบริโภค ค่าปัจจัยการผลิต ค่าเช่าเรี่ยนบุตรหลาน ค่าจ้างในการประกอบอาชีพนั้นๆ ค่างานบุญงานกุศล งานแต่ง และงานอื่นๆ โดยเฉลี่ยจะมีรายจ่ายครัวเรือนละ ๓๐,๐๐๐ - ๖๐,๐๐๐ บาท/ปี

๗) สินเชื่อและภาวะหนี้สินของเกษตรกร

เกษตรกรในอำเภอเกาะสมุย มีหนี้สินประมาณ ๕๐ % ของเกษตรกรทั้งหมด เช่น หนี้สินจากสถาบันการเงิน จากญาติพี่น้องหรือเป็นหนี้สินจากพ่อค้า ร้านค้า ร้านขายปัจจัยการผลิต หนี้สิน โดยเฉลี่ยตั้งแต่ ๖,๒๒๕ - ๑๗๘,๒๙๓ บาท มีการชำระคืนเป็นรายเดือนหรือชำระคืนเป็นงวดตามแต่ข้อตกลง

๘) ประเพณีและวัฒนธรรม

(๑) การนับถือศาสนา

ประชากรในอำเภอเกาะสมุย ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ซึ่งมีถึงร้อยละ ๙๖.๘๐ บางส่วนนับถือศาสนาอิสลามร้อยละ ๑.๓๒ และนับถือศาสนาคริสต์ร้อยละ ๑.๘๖ ศาสนาทุกศาสนามีสิ่งยึดเหนี่ยวทางด้านจิตใจและกฎข้อห้ามต่าง ๆ อยู่แล้ว

(๒) วัฒนธรรมท้องถิ่นที่สำคัญ

ขนบธรรมเนียมประเพณี ค่านิยมที่เชื่อกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ความเชื่อบางสิ่ง เช่น ความเชื่อทางไสยศาสตร์สืบทอดเป็นพิธีกรรมบางอย่างได้สืบทอดไป บางอย่างยังมีความเชื่อกัน

ประเพณีต่าง ๆ ยังมีการปฏิบัติสืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน ได้แก่

๑. วันขึ้นปีใหม่ เดือนมกราคม
๒. วันสงกรานต์ เดือนเมษายน
๓. ช่วงงานแต่งงาน เดือนมีนาคม พฤษภาคม สิงหาคม ตุลาคม ธันวาคม
๔. วันเข้าพรรษา เดือนกรกฎาคม
๕. งานบุญเดือนสิบ เดือนกันยายน
๖. งานชักพระ เดือนตุลาคม

พิธีกรรมแบบโบราณที่ปฏิบัติสืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน ได้แก่

๑. การรำมโนราห์แก้บน
๒. การตั้งศาลเจ้าที่ ศาลพระภูมิ และการตั้งบ้านเรือน

๑.๒ องค์กรและสถาบันเกษตรกร

๑) กลุ่มเกษตรกร/สถาบัน

ตารางที่ ๑๕ แสดงจำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกร

ตำบล	กลุ่มส่งเสริมอาชีพ		กลุ่มแม่บ้าน		กลุ่มยุวเกษตรกร		วิสาหกิจชุมชน		สหกรณ์		กลุ่มเกษตรกร	
	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	แห่ง	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)
อ่างทอง	-	-	๑	๑๐	-	-	๕	๕๓	๑	๖๒๗	-	-
ลิปะน้อย	-	-	-	-	๑	๑๐	๓	๔๑	-	-	-	--
ตลิ่งงาม	๑	๑๐	๒	๒๑	๒	๓๖	๕	๕๗	๑	๑๒๕	-	-
หน้าเมือง	๒	๒๗	-	-	๑	๑๙	๕	๘๐	๑	๔๔๘	-	-
มะเร็ต	-	-	-	-	-	-	๒	๒๒	๑	๓๐๘	-	-
บ่อผุด	-	-	๑	๑๐	-	-	๑๒	๑๓๒	๑	๒๖๕	-	-
แม่น้ำ	๑	๑๐	๑	๑๐	-	-	๒	๓๗	-	-	-	-
รวม	๔	๔๗	๕	๕๑	๔	๖๕	๓๔	๔๒๒	๕	๑,๗๗๓	-	-

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอเกาะสมุย, พ.ศ.๒๕๖๘

ตารางที่ ๑๖ แสดงจำนวนผลิตภัณฑ์ที่ลงทะเบียน OTOP จำแนกตามผลิตภัณฑ์

ประเภทผลิตภัณฑ์	จำนวน
อาหาร	๒๖
เครื่องดื่ม	-
ผ้า เครื่องแต่งกาย	-
ของใช้/ของตกแต่ง/ของที่ระลึก	๕
สมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร	-
รวม	๓๑

ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเกาะสมุย,พ.ศ.๒๕๖๘

ตารางที่ ๑๗ แสดงข้อมูลกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

ชื่อกลุ่ม	ที่อยู่		จำนวนสมาชิก
	หมู่ที่	ตำบล	
ของดีเมืองร้อยเกาะสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น อนุรักษ์พันธุ์สัตว์น้ำทะเลและพืชสมุนไพร	๖	อ่างทอง	๗
สานสายใยใจไทยทุกภาคตำบลมะเร็ต	๒	มะเร็ต	๗
สานสายใยใจไทยทุกภาคตำบลลิปะน้อย	๑	ลิปะน้อย	๑๒
ณดี	๑	บ่อผุด	๘
Kho Samui Product Group	๔	บ่อผุด	๗
สมุยยั่งยืน	๓	หน้าเมือง	๑๙
กลุ่มท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ชุมชนเกาะพลวย	๖	อ่างทอง	๘
เกาะมัดหลัง	๒	บ่อผุด	๗
เดอะ เนเจอร์ สมุย (The Nature Samui)	๑	บ่อผุด	๑๐
NYNO SAMUI	๓	บ่อผุด	๓๐
ท่องเที่ยวชุมชน คนบ้านใต้	๕	แม่น้ำ	๑๐
สวนสมุยสมุนไพร	๖	บ่อผุด	๗
บ้านเลสมุย	๓	หน้าเมือง	๑๗
ภาวนาโพธิคุณ	๑	หน้าเมือง	๙
สมุยรั่มและไวน์	๓	บ่อผุด	๗
เงินยวงสมุย	๕	บ่อผุด	๙

สมุนไพรรักษาสุขภาพเกาะสมุย	๓	บ่อผุด	๑๐
@บางขาม	๕	อ่างทอง	๑๖
กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์มะพร้าวสมุย	๑	หน้าเมือง	๒๓
บ้านสระเกศ	๑	ตลิ่งงาม	๘
ชัยสมุย	๒	มะเร็ต	๑๕
กาะแม่มชุนคนเกาะฟาน	๑	ตลิ่งงาม	๗
วิริยะ ๑	๕	ลิปะน้อย	๘
สมุยกรีนปาร์ค	๔	บ่อผุด	๑๑
ไทรทองเกาะสมุย	๑	ตลิ่งงาม	๑๐
ไม้ผลเกาะสมุย	๒	หน้าเมือง	๑๒
ผลิตภัณฑ์มะพร้าวตำบลบ่อผุด	๔	บ่อผุด	๗
ธนาคารหมู่บ้านสระเกศ	๑	ตลิ่งงาม	๑๘
ท่องเที่ยวเกษตรลิปะน้อย	๔	ลิปะน้อย	๒๑
ออมทรัพย์ตลิ่งงาม	๓	ตลิ่งงาม	๑๔
ออมทรัพย์บางรักษ์	๔	บ่อผุด	๑๙
กาะแมทธิพ์สมุย	๑	แม่น้ำ	๒๗
กาะแมโบริณบางมะขาม	๕	อ่างทอง	๑๔

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอเกาะสมุย,พ.ศ.๒๕๖๘

ตารางที่ ๑๘ แสดงข้อมูลกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มยุวเกษตรกร และกลุ่มส่งเสริมอาชีพ

ชื่อกลุ่ม	ที่อยู่		จำนวนสมาชิก
	หมู่ที่	ตำบล	
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแม่บ้านเกษตรกรบางมะขาม	๕	อ่างทอง	๑๐
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแม่บ้านเกษตรกรไทรทอง	๑	ตลิ่งงาม	๑๐
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแม่บ้านเกษตรกรตลิ่งงาม	๓	ตลิ่งงาม	๑๑
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแม่บ้านเกษตรกรบางรักษ์	๔	บ่อผุด	๑๐
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแม่บ้านเกษตรกรแม่น้ำ	๑	แม่น้ำ	๑๐

กลุ่มยุวเกษตรกรโรงเรียนเทศบาล ๒ วัดสระ เกศ	๑	ตลิ่งงาม	๑๙
กลุ่มยุวเกษตรกรโรงเรียนวัดประเดิม	๑	หน้าเมือง	๑๖
กลุ่มยุวเกษตรกรโรงเรียนเทศบาล๓	๓	ลิปะน้อย	๑๐
กลุ่มยุวเกษตรกรโรงเรียนเทศบาล๔	๔	ตลิ่งงาม	๑๐
กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตรก้ามมะพร้าวลับ	๑	แม่น้ำ	๑๐
กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตรผลิตปุ๋ยอินทรีย์ จากปุ๋ยหมักเศษอาหาร	๑	ตลิ่งงาม	๑๐
กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตรผลิตทุเรียน ส่งออก	๒	หน้าเมือง	๑๗
กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตรไม้กวาด ก้ามมะพร้าว	๑	หน้าเมือง	๑๐

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอเกาะสมุย,พ.ศ. ๒๕๖๘

ตารางที่ ๑๙ แสดงข้อมูลกลุ่มเกษตรกร และสหกรณ์

ชื่อกลุ่ม	ที่อยู่		จำนวนสมาชิก
	หมู่ที่	ตำบล	
กลุ่มเกษตรกรทำสวนแม่น้ำ	๑	แม่น้ำ	๑๐

ที่มา : สำนักงานสหกรณ์จังหวัดสุราษฎร์ธานี,พ.ศ.๒๕๖๘

๒) ศูนย์เรียนรู้และเครือข่าย

ตารางที่ ๒๐ แสดงจำนวนแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร

ตำบล	ศพก.	ศพก. เครือข่าย	ศจช.	ศคปช.	ศบกด.	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจ พอเพียง			ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยี ด้านการพัฒนาที่ดิน
						กษ.	ปศุสัตว์	ปฏิรูป	
ลิปะน้อย	-	-	-	-	๑	-	-	-	-
อ่างทอง	-	๒	-	-	๑	-	-	-	๑
ตลิ่งงาม	-	๑	-	-	๑	-	-	-	-
มะเร็ต	-	๑	๑	-	๑	-	-	-	-
หน้าเมือง	-	๒	-	-	๑	-	-	-	๑
แม่น้ำ	-	-	๑	๑	๑	-	-	-	-
บ่อผุด	๑	๒	-	-	๑	-	-	-	๑
รวม	๑	๘	๒	๑	๗	-	-	-	๓

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอเกาะสมุย, พ.ศ.๒๕๖๘

(๑) อาสาสมัครเกษตร

ตารางที่ ๒๑ แสดงจำนวนอาสาสมัครเกษตร

ตำบล	หน่วยงาน /อาสาสมัครเกษตร (ราย)								
	อาสาสมัคร ฝนหลวง	ครูบุญชี อาสา	ประมง อาสา	อาสา ปศุสัตว์	หมอดิน อาสา	เกษตร หมู่บ้าน	สหกรณ์	เศรษฐกิจ การเกษตร	อาสาสมัคร ปฏิรูปที่ดิน
อ่างทอง	-	-	-	-	๑	๖	-	-	-
ลิปะน้อย	-	-	-	-	๑	๕	-	-	-
ตลิ่งงาม	-	-	-	-	-	๕	-	-	-
หน้าเมือง	-	-	-	-	๒	๖	-	-	-
มะเร็ด	-	-	-	๑	๒	๕	-	-	-
บ่อผุด	๑	๑	-	-	๒	๖	-	-	-
แม่น้ำ	-	-	-	-	๑	๖	-	-	-
รวม	๑	๑	-	๑	๙	๓๙	-	-	-

หมายเหตุ : อาสาเกษตรบางรายทำหน้าที่อาสามากกว่า ๑ หน้าที่

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอเกาะสมุย, พ.ศ.๒๕๖๘.

(๒) ประชาชนชาวบ้าน

อำเภอเกาะสมุยมีประชาชนชาวบ้านภายใต้โครงการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งการดำเนินการโครงการได้คัดเลือกประชาชนชาวบ้านเป็นผู้ดำเนินการถ่ายทอดองค์ความรู้ตามวิถีของประชาชนแต่ละคน ซึ่งในอำเภอเกาะสมุยมีประชาชนชาวบ้านจำนวน ๗ คน

ตารางที่ ๒๒ แสดงข้อมูลประชาชนชาวบ้าน

ตำบล	จำนวน (ราย)	องค์ความรู้ด้าน
อ่างทอง	๑	การขยายพันธุ์กลางสาด
ลิปะน้อย	๑	การจักรสานใบมะพร้าว
ตลิ่งงาม	๑	การจัดการศัตรูพืชแบบชีววิธี
หน้าเมือง	๑	เศรษฐกิจพอเพียงและทำปุ๋ยหมัก
มะเร็ด	๑	ผลิตปุ๋ยอินทรีย์จากขยะในครัวเรือน
บ่อผุด	๑	เกษตรผสมผสานและทำปุ๋ยหมัก
แม่น้ำ	๑	เศรษฐกิจพอเพียงและทำน้ำหมัก
รวม	๗	

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอเกาะสมุย, พ.ศ.๒๕๖๘.

(๓) ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

ตารางที่ ๒๓ แสดงข้อมูลศูนย์หลักและศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

ที่	ชื่อศูนย์ (ลำดับที่ ๑ ศูนย์หลัก ลำดับถัดไป ศูนย์เครือข่าย)	ประเภท/กิจกรรมหลัก	ที่ตั้งศูนย์	
			หมู่	ตำบล
๑	ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอเกาะสมุย	เกษตรผสมผสาน	๔	บ่อผุด
๒	ศูนย์เรียนรู้การปลูกพืชสมุนไพร	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง	๕	อ่างทอง
๓	ศูนย์เรียนรู้การพัฒนาการผลิตยางสด	ศูนย์เรียนรู้ด้านไม้ผล	๒	อ่างทอง
๔	ศูนย์เรียนรู้การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง	๕	หน้าเมือง
๕	ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมะพร้าว	ศูนย์เรียนรู้ด้านไม้ยืนต้น	๒	หน้าเมือง
๖	ศูนย์เรียนรู้การผลิตพืชผักปลอดภัยจากสารพิษ	ศูนย์เรียนรู้พืชผัก	๓	มะเร็ต
๗	ศูนย์เรียนรู้การเลี้ยงไก่พื้นเมือง	ศูนย์เรียนรู้ด้านปศุสัตว์	๖	บ่อผุด
๘	ศูนย์เรียนรู้การปลูกมะพร้าวพันธุ์ดีทดแทนสวนเก่า	ศูนย์เรียนรู้ด้านไม้ยืนต้น	๖	บ่อผุด
๙	ศูนย์เรียนรู้การแปรรูปขมิ้นเพื่อผลิตสารปรับปรุงบำรุงดิน	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง	๑	ตลิ่งงาม

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอเกาะสมุย, พ.ศ.๒๕๖๘

(๔) กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่

มีกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ จำนวน ๒ กลุ่ม ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๒๔ แสดงข้อมูลกลุ่มแปลงใหญ่

ที่	ตำบล	ชื่อกกลุ่มแปลงใหญ่	ชนิดพืช	จำนวนสมาชิก (คน)	จำนวน พื้นที่ (ไร่)
๑	ตำบลหน้าเมือง	แปลงใหญ่มะพร้าว หมู่ที่ ๒ ตำบลหน้าเมือง อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี	มะพร้าว	๕๑	๓๐๐
๒	ตำบลหน้าเมือง	แปลงใหญ่ทุเรียนวิสาหกิจชุมชนไม้ผลเกาะสมุย	ทุเรียน	๒๒	๔๑๓.๕

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอเกาะสมุย, พ.ศ. ๒๕๖๘

บทที่ ๒

การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของอำเภอ

๑. ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่ของอำเภอ

สินค้าเกษตรที่สำคัญ ชนิดสินค้าทุเรียน

๑.๑ แหล่งน้ำหลัก

[✓] น้ำฝน [ ] ชลประทาน [✓] บ่อน้ำบาดาล [✓] แหล่งน้ำธรรมชาติ อื่น ๆ (ระบุ) ได้แก่
อ่างเก็บน้ำพรุเฉวง อ่างเก็บน้ำพรุกระจูด และอ่างเก็บน้ำบ้านหน้าค่าย

๑.๒ พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

๑) เขตความเหมาะสม

อำเภอเกาะสมุย มีพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับปลูกทุเรียนทั้งหมด จำนวน ๗๑,๗๐๔ ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมมาก (S๑) จำนวน ๕๘,๔๘๕ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๙๙ พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S๒) จำนวน ๑๓,๑๓๑ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๗.๖๓ พื้นที่เหมาะสมน้อย (S๓) จำนวน ๘๘ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐.๐๕ และพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) จำนวน ๑๐๐,๓๔๙ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๕๘.๓๒

ตารางที่ ๒๕ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกทุเรียน

ตำบล	พื้นที่ระดับความเหมาะสมสำหรับการปลูกทุเรียน (ไร่)				รวมพื้นที่ทั้งหมด
	เหมาะสมมาก (S๑)	เหมาะสมปานกลาง (S๒)	เหมาะสมน้อย (S๓)	ไม่เหมาะสม (N)	
อำเภอเกาะสมุย	๕๘,๔๘๕	๑๓,๑๓๑	๘๘	๑๐๐,๓๔๙	๑๗๑,๐๕๓
อ่างทอง	๗,๗๔๓	๑,๗๓๑	๘๓	๒๓,๘๒๗	๓๓,๓๘๔
ลิปะน้อย	๕,๙๒๙	๑๓๒	๐	๙,๑๐๑	๑๕,๑๖๒
ตลิ่งงาม	๘,๑๒๒	๓,๒๕๗	๐	๑๓,๒๙๑	๒๔,๖๗๐
หน้าเมือง	๗,๗๔๔	๑,๗๓๒	๘๓	๑๔,๙๒๕	๒๔,๔๘๔
มะเร็ต	๖,๘๑๐	๑,๓๗๒	๕	๖,๑๘๗	๑๔,๓๖๖
บ่อผุด	๓๐	๑๖,๔๗๒	๒	๒๒,๙๗๗	๓๙,๔๘๑
แม่น้ำ	๘,๗๗๕	๑,๗๖๖	๐	๙,๕๔๑	๒๐,๔๘๖

ที่มา: : <https://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ. ๒๕๖๘

ภาพที่ ๖ แผนที่แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกทุเรียน
(ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ. ๒๕๖๘)

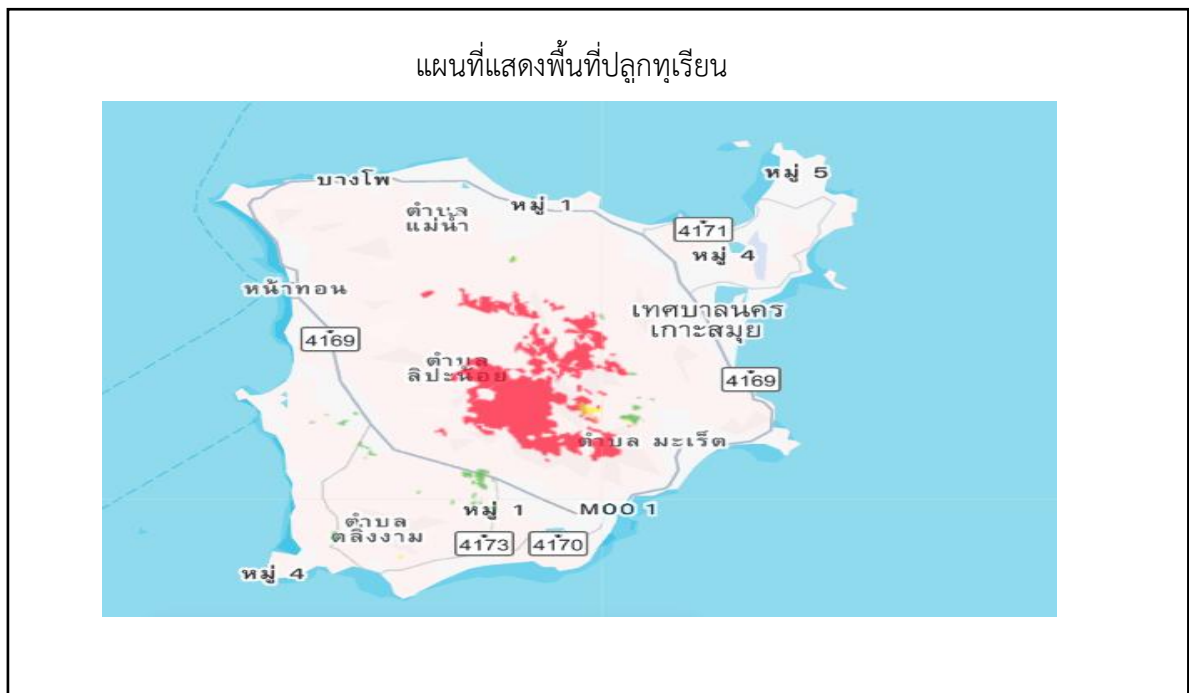
๒) พื้นที่ปลูกทุเรียน

อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีพื้นที่ปลูกทุเรียนจำนวน ๑๓,๖๒๓ ไร่ โดยปลูกมากที่สุดคือ ตำบลหน้าเมือง จำนวน ๔,๖๑๘ ไร่ รองลงมาคือตำบลมะเร็ต จำนวน ๒,๖๑๘ ไร่ ตำบลแม่น้ำ จำนวน ๒,๐๖๙ ไร่ ตำบลอ่างทอง จำนวน ๑,๔๓๕ ไร่ ตำบลตลิ่งงาม จำนวน ๑,๔๒๕ ไร่ ตำบลลิปะน้อย จำนวน ๑,๑๗๒ ไร่ และตำบลบ่อผุด จำนวน ๒๘๖ ไร่ ตามลำดับ

ตารางที่ ๒๖ แสดงครัวเรือนเกษตรกร พื้นที่ปลูก และผลผลิตทุเรียน

ตำบล	ครัวเรือนเกษตรกร	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (ตัน)
หน้าเมือง	๑๙๕	๔,๖๑๘	๓,๔๔๘	๒,๕๘๖	๐.๗๕
มะเร็ต	๑๗๕	๒,๖๑๘	๑,๗๖๘	๑,๐๖๐.๘	๐.๖
แม่น้ำ	๑๒๗	๒,๐๖๙	๑,๖๘๔	๑,๒๒๙.๓	๐.๗๓
อ่างทอง	๒๑๔	๑,๔๓๕	๑,๒๕๒	๕๖๓.๔	๐.๔๕
ตลิ่งงาม	๑๒๒	๑,๔๒๕	๑,๐๓๒	๔,๔๓.๗๖	๐.๔๓
ลิปะน้อย	๑๖๒	๑,๑๗๒	๙๕๖	๕๒๕.๘	๐.๕๕
บ่อผุด	๑๕	๒๘๖	๒๑๕	๙๐.๓	๐.๔๒
รวม	๑,๐๑๐	๑๓,๖๒๓	๑๐,๓๕๕	๖,๔๙๙	๐.๕๖

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอเกาะสมุย, พ.ศ. ๒๕๖๘

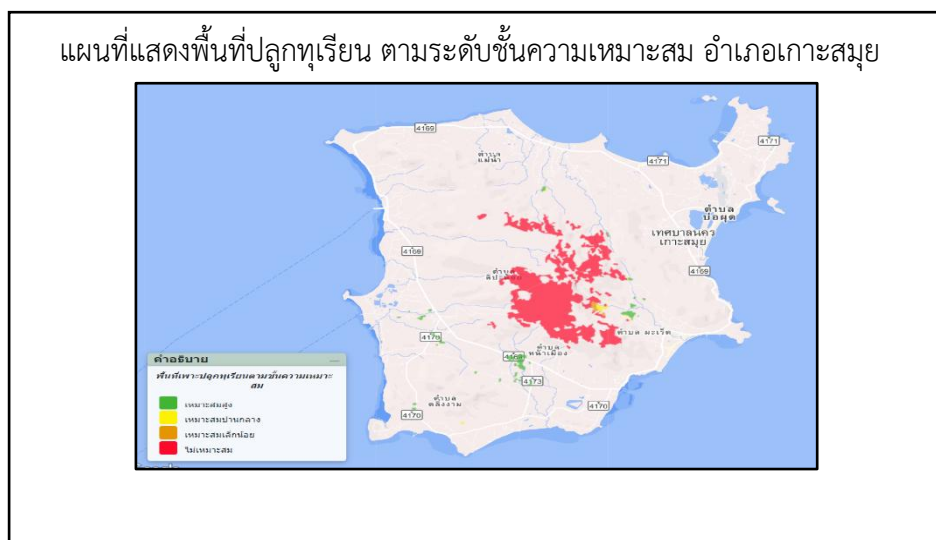
ภาพที่ ๗ แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกทุเรียน (พื้นที่ปลูกจริง)
(ที่มา : <https://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ.๒๕๖๘)

ก) พื้นที่ปลูกทุเรียน ตามระดับชั้นความเหมาะสม

ตารางที่ ๒๗ แสดงพื้นที่ปลูกทุเรียน ตามระดับชั้นความเหมาะสม

ตำบล	พื้นที่ปลูกตามระดับความเหมาะสมสำหรับการปลูกทุเรียน (ไร่)				
	เหมาะสมมาก (S๑)	เหมาะสมปานกลาง (S๒)	เหมาะสมน้อย (S๓)	ไม่เหมาะสม (N)	รวมพื้นที่ทั้งหมด
อำเภอเกาะสมุย	๒,๐๗๘	๓๐๕	๒๕๔	๑๐,๙๘๖	๑๓,๖๒๓
อ่างทอง	๓๔๐	๒๐	๖	๑,๐๖๙	๑,๔๓๕
ลิปะน้อย	๑๑๙	๒๔	๔๒	๙๘๗	๑,๑๗๒
ตลิ่งงาม	๒๗๖	๕๔	๔๗	๑๐๔๘	๑,๔๒๕
หน้าเมือง	๓๖๓	๓๐	๑๓	๔,๒๑๒	๔,๖๑๘
มะเร็ต	๔๐๙	๑๔๕	๒๕	๒๐๓๙	๒,๖๑๘
บ่อผุด	๔๗	๑๓	๑	๒๒๕	๒๘๖
แม่น้ำ	๕๒๔	๑๙	๑๒๐	๑๔๐๖	๒,๐๖๙

ที่มา: <https://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ.๒๕๖๘

ภาพที่ ๘ แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกทุเรียน ตามระดับชั้นความเหมาะสม

(ที่มา : <https://agri-map-online.moac.go.th/>, พ.ศ.๒๕๖๘)

๑.๓ สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต (เป็นเทคโนโลยีการผลิตที่ใช้ในอำเภอ)

- ๑) การใช้พันธุ์ดี เน้นพันธุ์ หมอนทอง เป็นหลักเนื่องจากตลาดต้องการสูง นอกจากนี้ยังมีการอนุรักษ์และคัดเลือกสายพันธุ์ ทุเรียนพื้นเมืองสมุย ที่มีรสชาติเอกลักษณ์ และเริ่มมีการนำสายพันธุ์มูลค่าสูงอย่าง มูฮานคิง และ โอวฉี (หนามดำ) มาปลูกเสริมเพื่อเพิ่มรายได้
- ๒) การเตรียมดิน เนื่องจากพื้นที่ปลูกส่วนใหญ่อยู่บนเขาและที่ลาดชัน จึงใช้เทคโนโลยีการทำขั้นบันได (Terracing) เพื่อป้องกันการพังทลายของหน้าดิน และการขุดหลุมปลูกแบบยกโคก (Mounding) เพื่อช่วยในการระบายน้ำ ป้องกันโรครากเน่าโคนเน่าซึ่งเป็นปัญหาสำคัญ

๓) การปลูก ใช้เทคโนโลยีการวางระยะปลูกแบบมาตรฐาน เช่น ๘x๘ หรือ ๙x๙ เมตร เพื่อให้ทรงพุ่มไม่ซ้อนทับกัน และมีการใช้ไม้รอก หรืออุปกรณ์ช่วยพยุงต้นกล้าในพื้นที่ที่มีลมแรงเนื่องจากสภาพภูมิอากาศบนเกาะ

๔) ระบบการให้น้ำ มีการติดตั้งระบบมินิสปริงเกอร์ (Mini Sprinkler) ที่สามารถควบคุมการเปิด-ปิดผ่านสมาร์ตโฟนในบางส่วน และการสร้างสระพักน้ำบนที่สูง เพื่อใช้แรงดันน้ำตามธรรมชาติ (Gravity Feed) ส่งน้ำลงมายังต้นทุเรียนในช่วงหน้าแล้ง

๕) การดูแลรักษา ใช้เทคโนโลยีการตัดแต่งกิ่งแบบควบคุมทรงพุ่ม เพื่อให้แสงส่องถึงโคนต้น ลดความชื้น และมีการใช้ ไม้ค้ำยันกิ่ง ที่แข็งแรงเพื่อป้องกันกิ่งหักจากลมพายุในพื้นที่เกาะ

๖) การใส่ปุ๋ย ใช้เทคโนโลยีการใส่ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ร่วมกับการใช้ปุ๋ยอินทรีย์เคมี เพื่อคงคุณภาพดินบนเกาะ และมีการให้ปุ๋ยทางระบบน้ำ (Fertigation) ในสวนทุเรียนสมัยใหม่

๗) การเก็บเกี่ยว ใช้เทคโนโลยี การตรวจวัดเปอร์เซ็นต์แป้ง (น้ำหนักแห้ง) ในห้องปฏิบัติการก่อนการเก็บเกี่ยว เพื่อการันตีว่าเป็นทุเรียนแก่จัด (Premium Grade) และใช้เครื่องมือ มีดตัดทุเรียนเฉพาะทาง พร้อมระบบการโยน-รับด้วยกระสอบเพื่อป้องกันผลชำ

๘) การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว ตัดแต่งกิ่งแห้ง กิ่งเป็นโรค กิ่งแขนง ด้านใน ทรงพุ่มออกโดยเร็ว ทารอยแผลที่ตัดด้วยสารเคมีป้องกันกำจัดเชื้อรา หรือปูนแดงกินกบหมาก

๙) การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรู ใช้เทคโนโลยีการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน (IPM)

๑.๔ ปฏิทินการเพาะปลูก

เกษตรกรในอำเภอเกาะสมุย มีการปลูกทุเรียน ดังนี้

ชื่อสินค้า	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ทุเรียน	←→				←→		▽	←→			△	→

สัญลักษณ์   ←→   ช่วงฤดูปลูก   △   ปลูกสูงสุด
                          ←→   ช่วงฤดูเก็บเกี่ยว   ▽   เก็บเกี่ยวสูงสุด

ภาพที่ ๙ แสดงปฏิทินการเพาะปลูก

๑.๕ ต้นทุนการผลิต

อำเภอเกาะสมุยมีต้นทุนการผลิตทุเรียน ในพื้นที่นอกเขตชลประทานเป็นเงิน ๒๗,๘๐๐ บาท/ไร่

ตารางที่ ๒๘ แสดงต้นทุนการผลิตทุเรียน ปี ๒๕๖๘

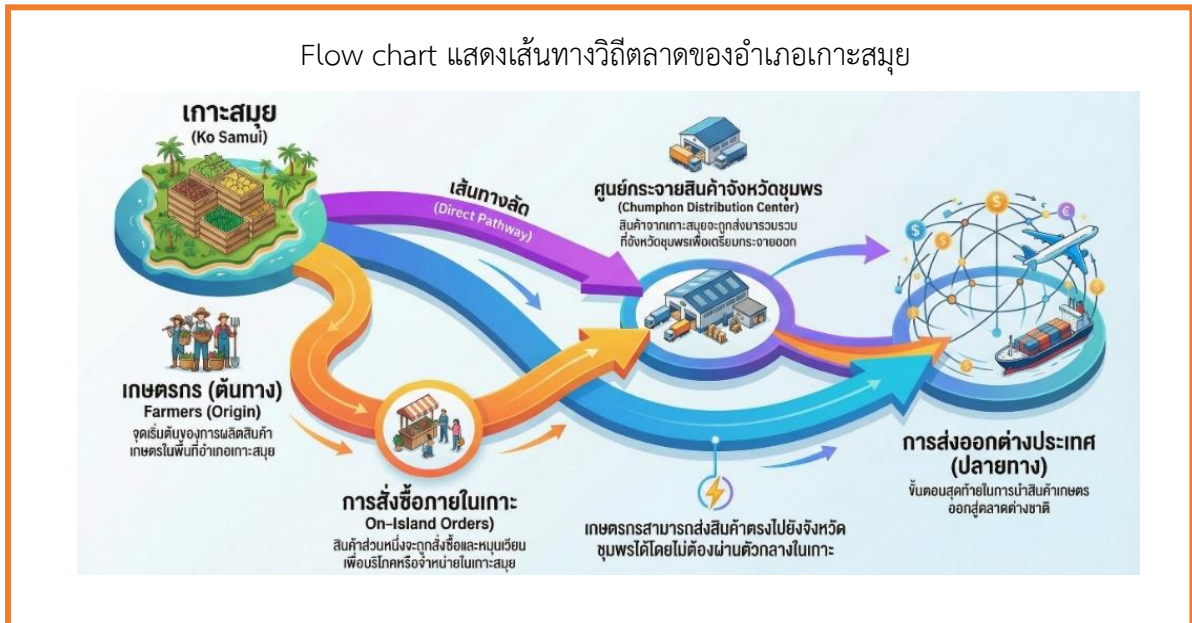
รายการ	บาท
ต้นพันธุ์ ๒๐ ต้น	๓,๒๐๐
ปุ๋ยอินทรีย์	๕,๓๐๐
ปุ๋ยเคมี	๘,๒๐๐
ฮอร์โมน/อาหารเสริม	๒,๘๐๐
สารป้องกันกำจัดโรค	๒,๓๐๐
สารป้องกันกำจัดแมลง	๒,๕๐๐
ค่าจ้างแรงงาน	๓,๕๐๐
รวม	๒๗,๘๐๐

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอเกาะสมุย, พ.ศ.๒๕๖๘)

๑.๖ สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด

๑) วิธีการตลาด

วิธีการตลาดทุเรียนของอำเภอเกาะสมุย เพื่อความสะดวก รวดเร็วในการจัดการเกษตรกรส่วนใหญ่ นิยมขายผลผลิตให้กับพ่อค้าจากต่างถิ่นที่มาตั้งจุดรวบรวมรับซื้อผลผลิต (ล้งย่อย) ที่ตั้งกระจายอยู่เกือบทุกตำบล ในช่วงฤดูกาลเก็บเกี่ยว และพ่อค้าจะนำผลผลิตส่งขายต่อล้งใหญ่ โรงงานแปรรูป หรือโรงงานคัดบรรจุส่งออกใน จังหวัดชุมพรต่อไป ส่วนเกษตรกรบางรายที่มีเวลาก็จะเลือกนำผลผลิตบรรทุกรถยนต์ของตนเองไปขายในจังหวัด ชุมพรซึ่งจะได้ราคาที่สูงกว่าการขายให้แก่ล้งในเกาะ

ภาพที่ ๑๐ แสดงวิธีการตลาดอำเภอเกาะสมุย
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอเกาะสมุย, พ.ศ.๒๕๖๘)

๒) แหล่งรับซื้อผลผลิต/ โรงงานแปรรูป

มีแหล่งรับซื้อ รวม ๑๐ แห่ง

- อยู่ในหมู่ที่ ๒ ตำบลแม่น้ำ จำนวน ๑ แห่ง
- อยู่ในหมู่ที่ ๓ ตำบลแม่น้ำ จำนวน ๒ แห่ง
- อยู่ในหมู่ที่ ๔ ตำบลหน้าเมือง จำนวน ๓ แห่ง
- อยู่ในหมู่ที่ ๔ ตำบลหน้าเมือง จำนวน ๑ แห่ง
- อยู่ในหมู่ที่ ๓ ตำบลอ่างทอง จำนวน ๒ แห่ง
- อยู่ในหมู่ที่ ๖ ตำบลบ่อผุด จำนวน ๒ แห่ง

ไม่มีโรงงานในพื้นที่

๑.๗ เกษตรกรและองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่

๑) เกษตรกร

มีเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนในอำเภอเกาะสมุย จำนวน ๑,๐๑๐ ราย และมีเกษตรกรที่เป็นต้นแบบในพื้นที่ จำนวน ๓ ราย มีความรู้ ความชำนาญ องค์กรความรู้ในเทคโนโลยีการผลิต ที่มีความโดดเด่น ดังนี้

ตารางที่ ๒๙ แสดงเกษตรกรต้นแบบของสินค้าในพื้นที่

ที่	หมู่	ตำบล	ประเภท	องค์ความรู้โดดเด่น
๑	๔	หน้าเมือง	เกษตรกรต้นแบบ (ทุเรียนคุณภาพ)	การจัดการทุเรียนบนพื้นที่ลาดชัน (Step Planting): การวางระบบน้ำบนภูเขาโดยใช้แรงดันน้ำ และการทำชั้นบันไดเพื่อป้องกันการพังทลายของดิน
๒	๒	ลิปะน้อย	ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต (ศพก.)	การจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน (IPM): การใช้สารชีวภัณฑ์และแตนเบียนควบคุมศัตรูพืช เพื่อลดการใช้สารเคมีในเขตพื้นที่ท่องเที่ยว
๓	๕	แม่น้ำ	เกษตรกรแปลงใหญ่ (ทุเรียน)	การผลิตทุเรียนนอกฤดู: เทคโนโลยีการจัดการทรงพุ่มและการให้ธาตุอาหารเพื่อกระตุ้นการออกดอกนอกฤดูกาล สร้างมูลค่าเพิ่มสูง
๔	๑	ตลิ่งงาม	เกษตรกรดีเด่นระดับอำเภอ	การทำทุเรียนอัตลักษณ์สมุย: การรักษาคุณภาพเนื้อทุเรียนให้มีความหอมมันเป็นพิเศษตามแบบฉบับทุเรียนชายทะเล และการตลาดแบบขายตรงสู่ผู้บริโภค

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอเกาะสมุย, พ.ศ.๒๕๖๘)

๒) องค์กรเกษตรกร ดังนี้

ตารางที่ ๓๐ แสดงองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่

องค์กรเกษตรกร	จำนวน (แห่ง)	ชื่อกลุ่ม
แปลงใหญ่/ วิสาหกิจชุมชน	๑	แปลงใหญ่ทุเรียนวิสาหกิจชุมชนไม้ผลเกาะสมุย

๒. การวิเคราะห์ Supply chain

ตารางที่ ๓๑ แสดงการวิเคราะห์ Supply chain ของสินค้าทุเรียน อำเภอเกาะสมุย

		ต้นทาง	กลางทาง	ปลายทาง
มิติพื้นที่	สถานการณ์ปัจจุบัน	ปลูกบนพื้นที่ภูเขาและลาดชันเป็นหลัก	มีล้งย่อยกระจายอยู่ตามตำบลต่าง ๆ ประมาณ ๑๐ แห่ง	ขายให้พ่อค้าต่างถิ่น (ล้ง) และขายตรงในแหล่งท่องเที่ยว
	ปัญหา Pain point	พื้นที่ขาดแคลนแหล่งน้ำในหน้าแล้ง และการเข้าถึงแปลงทำได้ยาก	ขาดโรงคัดบรรจุ (Packing House) ที่ได้มาตรฐานส่งออกในพื้นที่	การขนส่งข้ามฝั่งมีค่าใช้จ่ายสูงและล่าช้าจากระบบเรือเฟอร์รี่
	แนวทาง/App tech. ที่จะใช้แก้ปัญหา	ใช้ระบบกระจายน้ำบนที่สูง (Gravity Feed) และทำขั้นบันได (Terracing)	ส่งเสริมการจัดตั้งโรงรวบรวมสินค้าที่ได้มาตรฐาน GAP/GMP ในเกาะ	พัฒนาระบบ Logistics ขนส่งด่วนสำหรับทุเรียนพรีเมียม
มิติคน	สถานการณ์ปัจจุบัน	เกือบร้อยละ ๖๐ ของหัวหน้าครัวเรือนมีอายุมากกว่า ๕๖ ปี	เกษตรกรรวมกลุ่มเป็นแปลงใหญ่และวิสาหกิจชุมชน	กลุ่มเป้าหมายคือโรงแรมหรูและนักท่องเที่ยวต่างชาติ
	ปัญหา Pain point	ขาดแคลนแรงงานคนรุ่นใหม่ และแรงงานที่มีทักษะการตัดทุเรียนแก่	อำนาจการต่อรองกับพ่อค้าคนกลาง (ล้ง) ยังมีน้อย	นักท่องเที่ยวไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลแหล่งปลูกที่เชื่อถือได้
	แนวทาง/App tech. ที่จะใช้แก้ปัญหา	ใช้ App Smart Farming ช่วยจัดการสวน และปั้น Young Smart Farmer	ใช้ระบบจองล่วงหน้า (Pre-order) และการตลาดออนไลน์ผ่านกลุ่มวิสาหกิจชุมชน	สร้าง Storytelling และระบบ Digital Map นำเที่ยวสวนทุเรียน
มิติสินค้า	สถานการณ์ปัจจุบัน	ทุเรียนหอมทองเป็นหลัก และมีทุเรียนอัตลักษณ์สมุย	ส่วนใหญ่ขายเป็นผลสดคุณภาพไม่สม่ำเสมอ	ราคาผันผวนตามตลาดกลางที่จังหวัดชุมพร
	ปัญหา Pain point	ปัญหาทุเรียนอ่อนหลุดออกสู่ตลาดในช่วงต้นฤดูการ	ขาดการคัดเกรดที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน (Premium Grade)	สินค้าล้นตลาดในช่วงออกพร้อมกัน (Peak Season)
	แนวทาง/App tech. ที่จะใช้แก้ปัญหา	ใช้เครื่องวัดเปอร์เซ็นต์แป้งดิจิทัล ระบบ Traceability ติดแท็กระบุวันตัด และนักตัด นักตัด	พัฒนา Brand "ทุเรียนสมุย" พร้อมบรรจุภัณฑ์ที่ป้องกันกลิ่นเพื่อขึ้นเครื่องบิน/เรือ	การแปรรูปเป็นทุเรียนฟรียูทหรือไอศกรีมทุเรียนเกรดพรีเมียม

บทที่ ๓

บทสรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่

๑. แบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief) ของทุกโครงการ

ตารางที่ ๓๒ แสดงแบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief)

หัวข้อ	รายละเอียด
๑. ชื่อโครงการสำคัญ	สร้างมาตรฐานอาชีพ "นักคั้นนักตัดทุเรียนมืออาชีพ" เพื่อรองรับตลาดทุเรียนอัตลักษณ์เกาะสมุย (Samui Premium Durian Harvester)
๒. ชื่อแผนงาน	แผนงานส่งเสริมการตลาด
๓. แนวทางการพัฒนา	พัฒนาและสนับสนุนการยกระดับมาตรฐานสินค้าเกษตร
๔. หลักการและเหตุผล	เนื่องจากพื้นที่ปลูกทุเรียนของเกาะสมุยส่วนใหญ่อยู่บนพื้นที่ลาดชันและภูเขา ทำให้ยากต่อการประเมินความสุกแก่ด้วยสายตา ประกอบกับแรงงานในพื้นที่มีจำนวนจำกัดและขาดทักษะเฉพาะทาง ส่งผลให้เกิดปัญหา "ทุเรียนอ่อน" หลุดเข้าสู่ตลาดในช่วงต้นฤดูกาล ซึ่งสร้างความเสียหายต่อชื่อเสียงและราคาของทุเรียนสมุยเป็นอย่างมาก จึงจำเป็นต้องสร้างเครือข่ายแรงงานทักษะสูงที่มีความเชี่ยวชาญทั้งด้านภูมิปัญญาและเทคโนโลยีการตรวจสอบความแก่เพื่อสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้บริโภค
๕. วัตถุประสงค์ของโครงการ	๑. เพื่อสร้างมาตรฐานทักษะอาชีพนักคั้นนักตัดทุเรียนที่ผ่านการรับรองให้เป็นที่ยอมรับ ๒. เพื่อแก้ไขปัญหาการตัดทุเรียนอ่อนอย่างยั่งยืนด้วยการใช้เทคโนโลยีตรวจสอบ ๓. เพื่อเพิ่มมูลค่าทุเรียนเกาะสมุยให้เป็นสินค้าพรีเมียมด้วยระบบการันตีคุณภาพจากการเก็บเกี่ยว
๖. ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	๑. เกษตรกรและแรงงานเกษตรผ่านการอบรมและได้รับใบรับรอง (Certificate) จำนวนไม่น้อยกว่า ๑๐๐ ราย ๒. ปริมาณทุเรียนอ่อนที่ตรวจพบ ณ จุดรวบรวมสินค้า (ล้าง) ในพื้นที่เป้าหมาย ลดลงเหลือร้อยละ ๐
๗. พื้นที่เป้าหมาย	พื้นที่แหล่งปลูกทุเรียน จำนวน ๗ ตำบลในอำเภอเกาะสมุย
๘. กิจกรรมหลัก	อบรมเชิงปฏิบัติการนักคั้น นักตัด มืออาชีพ
๙. หน่วยงานดำเนินการ	สำนักงานเกษตรอำเภอเกาะสมุย
๑๐. ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ	กรกฎาคม – สิงหาคม ๒๕๗๐
๑๑. งบประมาณ	งบประมาณจังหวัด จำนวน ๕๐,๐๐๐ บาท

๑๒. ผลผลิต (Output)	มีกลุ่มแรงงานทักษะสูง "นักคั้นน้กตัดทุเรียนมืออาชีพ" ที่ได้รับการขึ้นทะเบียน และรับรองมาตรฐานในพื้นที่อำเภอเกาะสมุยจำนวน ๕๐ ราย
๑๓. ผลลัพธ์จากการดำเนินโครงการ (Outcome)	ทุเรียนเกาะสมุยที่ออกสู่ตลาดมีคุณภาพสม่ำเสมอ เป็นทุเรียนแก่จัด ๑๐๐% ทำให้เกษตรกรสามารถจำหน่ายผลผลิตได้ในราคาพรีเมียม สูงกว่าราคาตลาดทั่วไป ๑๕-๒๐% และลดความขัดแย้งระหว่างผู้ซื้อและผู้ขายเรื่องทุเรียนด้อยคุณภาพ

๒. สรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่

ตารางที่ ๓๓ แสดงสรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่

โครงการ (Project)	ปัจจัยขาเข้า (Input)	กิจกรรม/กระบวนการ (Activities)	ผลการดำเนินงานกิจกรรม			แหล่ง งบประมาณ	ปีที่ ดำเนินการ
			ผลผลิต (Output) (เห็นผลทันทีหรือภายใน ๑ ปี)	ผลลัพธ์ (Outcome) (เห็นผลภายใน ๒ ปี)	ผลกระทบ (Impact) (เห็นผลภายใน ๓ - ๕ ปี)		
สร้างมาตรฐาน อาชีพ "นักคัดนัก ตัดทุเรียนมืออาชีพ" เพื่อรองรับตลาด ทุเรียนอัตลักษณ์ เกาะสมุย (Samui Premium Durian Harvester)	บุคคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์	อบรมเชิงปฏิบัติการนัก คัด นักตัด มืออาชีพ	มีกลุ่มแรงงานทักษะ สูง "นักคัดนักตัด ทุเรียนมืออาชีพ" ที่ ได้รับการขึ้นทะเบียน และรับรองมาตรฐาน ในพื้นที่อำเภอ เกาะสมุยจำนวน ๕๐ ราย	มีกลุ่มแรงงานทักษะ สูง "นักคัดนักตัด ทุเรียนมืออาชีพ" ที่ ได้รับการขึ้นทะเบียน และรับรองมาตรฐาน ในพื้นที่อำเภอเกาะ สมุยจำนวน ๑๐๐ ราย	ทุเรียนเกาะสมุยที่ ออกสู่ตลาดมี คุณภาพสม่ำเสมอ เป็นทุเรียนแก่จัด ๑๐๐% ทำให้ เกษตรกรสามารถ จำหน่ายผลผลิตได้ใน ราคาพรีเมียม สูงกว่า ราคาตลาดทั่วไป ๑๕-๒๐% และลด ความขัดแย้งระหว่าง ผู้ซื้อและผู้ขายเรื่อง ทุเรียนด้อยคุณภาพ	งบประมาณ จังหวัด	๒๕๗๐

บรรณานุกรม

เทศบาลนครเกาะสมุย. (๒๕๕๙). แผนพัฒนาเทศบาลนครเกาะสมุยสามปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๒). สุราษฎร์ธานี: เทศบาลนครเกาะสมุย.

อำเภอเกาะสมุย. (๒๕๕๙). แผนยุทธศาสตร์พัฒนาอำเภอเกาะสมุย ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔. สุราษฎร์ธานี: ที่ว่าการอำเภอเกาะสมุย.

สำนักงานเกษตรอำเภอเกาะสมุย. (๒๕๕๙). แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔. สุราษฎร์ธานี: สำนักงานเกษตรอำเภอเกาะสมุย.

คณะทำงานศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล. (๒๕๖๗). ข้อมูลการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรในพื้นที่. (เอกสารอ้างอิงภายใน/การสัมภาษณ์).

สำนักงานเกษตรอำเภอเกาะสมุย. (๒๕๖๗). ฐานข้อมูลเกษตรกรและสถิติการเกษตร. (เอกสารอ้างอิงภายใน).

สำนักงานทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลนครเกาะสมุย. (๒๕๖๗). ข้อมูลสถิติประชากรและทะเบียนราษฎร์. (เอกสารอ้างอิงภายใน).

สำนักงานประมงอำเภอเกาะสมุย. (๒๕๖๗). ข้อมูลการประมงและทรัพยากรทางทะเลในพื้นที่. (เอกสารอ้างอิงภายใน).

สำนักงานปศุสัตว์อำเภอเกาะสมุย. (๒๕๖๗). ข้อมูลการปศุสัตว์และสุขภาพสัตว์. (เอกสารอ้างอิงภายใน).

สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเกาะสมุย. (๒๕๖๗). ข้อมูลกลุ่มอาชีพและเศรษฐกิจชุมชน. (เอกสารอ้างอิงภายใน).

สถานีอุตุนิยมวิทยาสุราษฎร์ธานี (อำเภอเกาะสมุย). (๒๕๖๗). ข้อมูลสถิติภูมิอากาศและปริมาณน้ำฝน. (เอกสารอ้างอิงภายใน).

ผู้นำชุมชน, ผู้นำกลุ่ม, คณะกรรมการกลุ่ม และเกษตรกรในพื้นที่อำเภอเกาะสมุย. (๒๕๖๗). ข้อมูลสภาพปัญหาและความต้องการของเกษตรกร. (การสัมภาษณ์/เวทีชุมชน).

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (ม.ป.ป.). Agri-Map Online: แผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก. สืบค้นจาก <https://agri-map-online.moac.go.th/>

กรมชลประทาน. (๒๕๖๘). ระบบฐานข้อมูลการจัดการน้ำและการชลประทาน. สืบค้นจาก <https://swocrf.rid.go.th>